

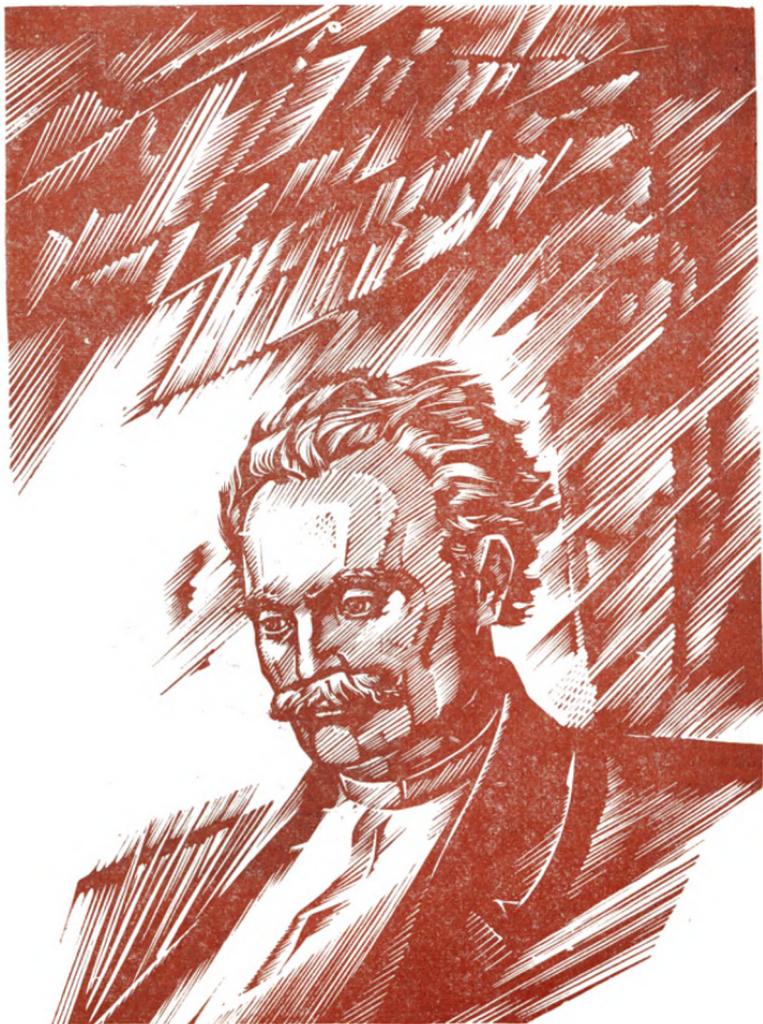
ІВАН ФРАНКО
ВІЧНИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР

IVÁN FRANKÓ
EI REVOLUCIONARIO ETERNO

ІВАН ФРАНКО
ВІЧНИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР

IVÁN FRANKÓ
EI REVOLUCIONARIO ETERNO

ІВАН ФРАНКО

ВІЧНИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР

ПОЕЗІЇ

КИЇВ
ВИДАВНИЦТВО «ДНІПРО» 1979

IVÁN FRANKÓ

EI REVOLUCIONARIO ETERNO

POESÍAS

KIEV
EDITORIAL «DNIPRÓ», 1979

У1
Ф83

Упорядкування
МИКОЛИ ГОНЧАРУКА

Передмова
ДМИТРА ПАВЛИЧКА

Переклади
на іспанську мову:

Ігор БРЕЙ
Хосе ВЕНТО
Артуро ВЕРГАРА
Агустін МАНСО
Лев ОЛЕВСЬКИЙ

Colección
de MIKOLA GONCHARUK

Prefacio
de DMITRO PAVLICHKO

Traducción
del ucraniano

de Igor BREY
José VENTO
Arturo VERGARA
Agustín MANSO
Lev OLEVSKI

Ілюстрації
ВАСИЛЯ ПЕРЕВАЛЬСЬКОГО
Ilustraciones
DE VASIL PEREVALSKI

ДЕКІЛЬКА СЛІВ ПРО ПОЕЗІЮ ІВАНА ФРАНКА

Талант — це не кількість. Але, якщо його творіння не лише якісно, а й кількісно вражають нас, ми відчуваємо до нього пошану, в якій нічого не настоює і нічого не відмирає. Іван Франко належить до великих письменників-мислителів, у творчому надбанні котрих натхнення думка помножена на титанічний труд, якість поєднана з кількістю, як світло з безміром неба. Завжди буде предметом подиву Франкове недовге життя (1856—1916), перенизане поневірянням по австро-угорських в'язницях, різними клопатами, далекими від літературної роботи, палене й нівечене важкою хворобою, шарпане дрібними, але численними й лютими ворогами з табору української та польської націоналістично настроєної і клерикальної інтелігенції,— життя, що всупереч тому всьому видало грандіозний духовний урожай — тисячі художніх творів та наукових досліджень, на кожному з яких видно печать пророчої мислі і світового генія.

У п'ятдесятитомному виданні творів Івана Франка, яке здійснює в 1976 року Академія наук УРСР, поезія займає тринадцять книг, по 500—600 сторінок кожна. Сім перших томів — оригінальна поетична творчість, шість подальших — переклади й переспіви. Тому зрозуміло, що ця маленька книжка поезій Івана Франка, названа за висловом, який відбиває сутність його діяльності взагалі, є лише іскрою з велетенського вогнища, і, хоч вона передає природу вогню, з якого постала, все ж таки навряд чи може зобразити потужний клекіт вулканічного полум'я, біг лавини по схилах, мерехтіння сяйливої корони над крутизнами гуркітливої гори Франкового поетичного слова. Поезію Івана Франка неможливо осягти при антологічному підході до неї, але ця збірка може й повинна зацікавити іспаномовного читача творчістю українського класика, кинути іскру благородного франківського вогню в душу людини.

Перший опублікований вірш Івана Франка «Народна пісня» не має дати написання, а з'явився він у студентському журналі «Друг» 1874 року. Останній вірш поета «Присмний вид» датовано 8 лютого 1916 року. Отже, Франкова поезія — дивне явище важкого передреволюційного сорокаріччя в історії українського народу. Вона відбила національні боліття розірваної між імперіями Романових і Габсбургів української землі, але головною ідейною цінністю тої творчості є скерованість на революційну переміну суспільного життя. Треба постійно пам'ятати, що революційність поезії Івана Франка завжди зринала з його невтихою соціальної пристрасі, а тому вона позбавлена вузьконаціонального звучання. Її голос — це голос «вічного революціонера», голос духа прогресу, голос болісного й гнівного переживання будь-якої несправедливості. Іван Франко звертався своїми віршами до рекрутів австро-угорської армії, закликаючи їх учитися стріляти, бо доведеться у майбутньому зіткнутися в бою зі своїми гнобителями. «Революція — єдине, кохане дитя моє», — проголошував поет в одному з пізніших своїх творів; «Вічним революціонером» — гімном визволення з тюремних мурів капіталістичної дійсності — починав свою знамениту книгу «З вершин і низин». Велич Івана Франка виявилася в тому, що він пов'язував свої революційні гасла й надії з робітниками, з тоді ще малочисленним і погано організованим пролетаріатом, з нужденним, безземельним селянином, що, ставши на міські заробітки, прагне колективно захиститися від висисувачів і тим самим засвідчує робітничу свідомість. Поет зумів розгледіти нову людину своєї епохи. Вплив марксизму на естетику Івана Франка зумовив палочу актуальність його поезії. Ця актуальність з роками не зменшується, а зростає. Сьогодні вона має світові масштаби, адже «остання війна», де «до бою чоловіцтво зі звірством стає», — це і єсть ота класова битва, яку молодий світ, народжений Жовтневою революцією, веде зі світом струхлявленим і приреченим.

Вершиною Франкової громадянської лірики раннього періоду є вірш «Каменярі». Загальнолюдський поступ зображено тут як будівництво дороги крізь урвища й скелі; каменярі повинні розбити молотами гірські громаддя, розрівняти й вистелити власними

кітками шлях. Що їх веде? Чий голос гримить над ними: «Лупайте сю скалу!»? Хто зробив їх «рабами волі»? Що змусило «добровільно взяти на себе пута»? Віра в нове життя, в добро, що прийде по їхній дорозі в світ,— ось та сила, яка не дозволила нікому з них кинути молота й повернутись додому. Ніхто в світовій поезії не показав так пластично божество ідейної переконаності, здатне вести за собою на смертний подвиг «не героїв», а звичайних людей, як це зробив Іван Франко в своїх невмирущих «Каменярах». І сам він був названий Каменярем, ім'ям, що найточніше передає характер усієї його творчості,— трагічний, прометеївський, але найвищою мірою людяний і героїчний характер.

Соціальна пристрасть клекоче й грає в поезії всіх періодів і всіх настроїв нелегкого Франкового життя. Книжки «Зів'яле листя» та «Із днів журби», де, здавалося б, на зміну молодечому, каменярському, подвижницькому духові приходять ослаблений розчаруванням ліричний герой гамлетівського типу, при детальнішому вивченні виявляються такими ж вогнисто-соціальними протестами, як і його політичні поезії з юнацьких літ. Справа тільки в тому, що в них соціальні мотиви приховані за інтимним і філософським, зовні стриманішим, але зсередини таким же непримиренним до будь-якої фальші, до тупоумства й продажності могутнім словом. Але, що більш місця в ліриці Івана Франка займає інтимна сповідь і філософська рефлексія, то більше проявлюється й поглиблюється його душа, хвора болями інших людей, перейнята стражданнями доброти, чиста і нероздвоєна душа велетня, готового вмерти за свої ідеали. Буржуазно-націоналістична критика бачила тріщини в дзвоні Франкової поезії, вона тихцем раділа з того, що звук його начебто став сиплим і хриплуватим, а вголос лаяла його за відступ від громадянських тем, звинувачувала навіть у занепадництві. Сам поет відповів наклепникам та фальсифікаторам його творчості, і в тих відповідях ми повинні шукати не тільки правду про франківський поетичний феномен, але й розкриття таємниць будь-якої оптимістичної трагедії, глибоко печальної радості з того, що пощастило збудити громадське сумління в серцях мільйонів.

У передмові до збірки віршів «Із літ моєї молодості» (1913) Іван Франко писав: «В своїй оде вже близько 40-літній літературний

діяльності я переходив різні ступні розвою, займався дуже різно-родною роботою, служив різним напрямам і навіть націям, бо до-велося попрацювати немало, крім нашої української, також поль-ською, німецькою та російською мовою. Та скрізь і завжди у мене була одна провідна думка — служити інтересам мого рідного на-роду та загальнолюдським поступовим, гуманним ідеям». Іван Франко засуджував тиранію й ворожнечу між народами, він про-повідував свободу й дружбу націй, він оскаржував неробство й паразитизм панівних класів і підносив як найвищу моральну кате-горію людську працю, він був співцем громадянської жертвності, він стверджував, що значну особистість можуть народити лише бла-городні суспільні ідеали, служіння яким — терниста дорога. Ці за-гальнолюдські й гуманні ідеї, які ніколи не втратять своєї принад-ливості й правоти, висунули свого речника Івана Франка в ряди революційних письменників, письменників, що всіма мовами, яки-ми їм доводилось писати і якими перекладено їхні твори, працю-ють на благо всіх націй, стають світочами свого рідного народу і всього людства.

Дмитро ПАВЛИЧКО

UNAS PALABRAS SOBRE LA POESÍA DE IVÁN FRANKO

El talento no es cantidad. Mas cuando sus creaciones, no sólo por su calidad sino también en cantidad nos asombran, le sentimos tal respeto en él que nada nos hace ponernos en guardia y nada perece. Iván Frankó pertenece a esos grandes escritores pensadores en quienes su patrimonio creador, el pensamiento inspirado, multiplicado por una labor titánica está enlazado cualitativamente con la cantidad, como el astro se vincula con la inmensidad del cielo. Siempre será motivo de asombro la corta vida de Frankó (1856-1916) enhebrada de andanzas por las cárceles austro-húngaras, diferentes desvelos muy lejanos de la labor literaria, consumida y martirizada por una terrible enfermedad, atormentada por mezquinos, pero numerosos y rabiosos enemigos del campo de la intelectualidad nacionalista y clerical ucraniana y polaca, vida que, contra viento y marea, dio una grandiosa cosecha espiritual — millares de obras de arte e investigaciones científicas, en cada una de las cuales se ve el sello del pensamiento profético y del genio universal.

En la edición de cincuenta tomos de las obras de Iván Frankó, que desde el año 1976 realiza la Academia de Ciencias de la RSS de Ucrania, la poesía abarca trece volúmenes de unas 500-600 páginas cada uno. Los primeros siete tomos son creación poética original, los seis siguientes, traducciones y versiones. Por eso es comprensible que este librito de Iván Frankó con el título de los conceptos que reflejan la esencia de su actividad en general es sólo una chispa de la gigantesca hoguera y aunque él transmite la naturaleza del fuego del que salta, es dudoso poder representar el potente borbotar de la llama volcánica, el torrente de lava por las vertientes, el centelleo de la brillante corona sobre los abismos de la estruendosa montaña del verbo poético de Frankó.

Su poesía no puede ser sentida al enfocarla en un plano antológico,

pero esta colección puede y deberá despertar el interés del lector hispano hacia la creación del clásico ucraniano, echará una chispa del noble fuego frankoviano en el alma de la persona. El primer verso de Iván Frankó publicado — “Canción popular” — no lleva la fecha de su creación, pero apareció en la revista estudiantil “Drug” (“Amigo”) del año 1874. El último verso del poeta “Buen aspecto” está fechado el 8 de febrero de 1916. Pero la poesía de Frankó es un fenómeno asombroso de los duros cuarenta años pre-revolucionarios en la historia del pueblo ucraniano. Ella sentía las penas nacionales de la tierra ucraniana repartida entre los imperios de los Románoff y los Habsburgo. El principal valor idóneo de su creación es su orientación hacia las transformaciones revolucionarias de la vida social. Es necesario recordar constantemente que el espíritu revolucionario de la poesía de Iván Frankó surgía siempre de su incansable pasión social, por eso ella carece de resonancia limitadamente nacional. Su voz es la del “revolucionario eterno”, la voz del espíritu del progreso, la voz del sufrimiento penoso y airado por cualquier injusticia. Iván Frankó con sus poesías se dirigía a los reclutas del ejército austro-húngaro, llamándoles a aprender a disparar, puesto que en el futuro tendrían que vérselas en el combate con sus opresores. “La revolución es mi única criatura amada” — proclamaba el poeta en una de sus obras tardías. Con “El Revolucionario eterno” — himno de la liberación de las mazmorras de la realidad capitalista — comenzó su famoso libro “De los altos y bajos”. La grandeza de Iván Frankó se manifestó en que él vinculó sus consignas revolucionarias y esperanzas con los trabajadores, con el proletariado, poco numeroso entonces y mal organizado; en el campesino necesitado, sin tierra, que se convierte en asalariado urbano y que aspira a defenderse colectivamente de los explotadores y con ello manifiesta su conciencia. El poeta supo prever al nuevo hombre de su época. La influencia del marxismo en la estética de Iván Frankó condicionaba la actualidad fogosa de su poesía. Esa actualidad no viene a menos a medida que pasa el tiempo, sino que va en aumento. Hoy día ha alcanzado magnitudes mundiales, puesto que la “última guerra” en que “la Humanidad se alza a la lucha contra la fiera” es esa lucha de clases que el nuevo mundo, engendrado por

la Revolución de Octubre, lleva contra el mundo injusto, carcomido y condenado a perecer.

La cumbre de la lírica cívica de Iván Frankó de su primer período es la poesía "Picapedreros". La marcha de toda la Humanidad se representa aquí como la construcción de un camino a través de despeñaderos y rocas: los picapedreros deben romper con sus martillos las moles montañosas, allanar y empedrar con sus propios huesos el camino. ¿Qué les conduce? Una voz resuena sobre ellos: "¡Quebrad esta roca fuerte!" ¿Quién los hizo "esclavos... de la libertad"? ¿Qué les obligó a encadenarse voluntariamente? La fe en la nueva vida, en la bondad que vendrá al mundo por su camino. Esa es la fuerza que no permitió a nadie soltar el martillo y volverse a casa. Nadie, en la poesía mundial, ha mostrado tan plásticamente la divinidad de la convicción idónea, capaz de llevar tras sí a la hazaña mortal "no a héroes", sino a simples hombres, como lo hizo Iván Frankó en sus inmortales "Picapedreros". El mismo era un verdadero picapedrero, nombre que con la mayor exactitud transmite el carácter de toda su creación — trágico, prometico, carácter heroico y humano en el más alto grado.

La pasión social borbotea y juega en la poesía de todos los períodos y estados de ánimo de la no fácil vida del escritor. Los libros "Hojas marchitas" y "De los días de tristeza" donde parecía que, a sustituir el valiente y devoto espíritu del picapedrero viene el héroe lírico, tipo Hamlet, debilitado por la desilusión, al ser estudiados detalladamente resultan también ardientes protestas sociales como su poesía política de los años juveniles. La cuestión está que en ellos los motivos sociales se esconden tras el poderoso verbo, íntimo y filosófico, reservado exteriormente, pero igualmente irreconciliable en su interior, contra toda falsedad, torpeza y venalidad. Pero cuanto mayor lugar ocupa en la lírica de Iván Frankó la confesión y la reflexión filosófica, se aclara mucho más y se hace más profunda su alma, que padece por las penas del prójimo, dominada por los sufrimientos de la bondad, pura y no dividida alma del gigante, dispuesto a morir por sus ideales. La crítica nacionalista burguesa veía huecos en el tañido de la poesía de Frankó; ella se alegraba en silencio porque su canto parecía sonar afónico y ronco y, a voz en grito, le

reñían por haberse apartado de los temas sociales y hasta le culpaban de decaimiento. El poeta dio respuesta a los calumniadores y falsificadores de su creación y en esas respuestas debemos buscar no sólo la verdad sobre el fenómeno poético frankoviano sino también descubrir el secreto de cualquier tragedia optimista, de cualquier triste alegría al tener ella la dicha de despertar la conciencia social en los corazones de millones de hombres.

En el prefacio a la colección de versos “De los años de mi juventud” (1913) Iván Frankó escribía: “En mi actividad literaria de casi 40 años yo he pasado diferentes grados de desarrollo, hacía trabajos muy diferentes, serví a distintas direcciones y hasta naciones, pues me veía obligado a trabajar no poco, además de crear en nuestro idioma ucraniano, escribía en polaco, alemán y ruso. Pero, en todas partes y siempre, yo tenía un solo pensamiento — servir los intereses de mi pueblo querido y las ideas humanas avanzadas de todo el universo”.

Iván Frankó condenó la tiranía y la enemistad entre los pueblos, predicó la libertad y amistad de las naciones, fustigó la pereza y el parasitismo de las clases dominantes y ensalzó el trabajo humano como la más alta categoría moral. Fue cantor del sacrificio social, afirmó que una destacada personalidad sólo puede ser engendrada por los nobles ideales sociales y que servir a los cuales es camino espinoso. Esas ideas humanas y universales, que nunca perderán su atractivo y justeza, han puesto a su cantor Iván Frankó en las filas de los escritores revolucionarios, escritores que, en todas las lenguas que ellos escribieron, y en las que sus obras han sido traducidas, laboran en bien de todas las naciones, se convierten en antorchas de su propio pueblo y de toda la Humanidad.

Dmitró PAVLICHKO

Traducción de Rafael Estrela.

ВІЧНИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР

EL REVOLUCIONARIO ETERNO

Із збірки «З вершин і низин»

DE PROFUNDIS ¹

ГІМН

Замість пролога

Вічний революціонер —
Дух, що тіло рве до бою,
Рве за поступ, щастя й волю,—
Він живе, він ще не вмер.
Ні попівські тортури,
Ні тюремні царські мури,
Ані війська муштровані,
Ні гармати лаштовані,
Ні шпійонське ремесло
В гріб його ще не звело.

Він не вмер, він ще живе!
Хоч від тисяч літ родився,
Та аж вчора розповився
І о власній силі йде.
І простується, міцніє,
І спішить туди, де дніє;
Словом сильним, мов трубою,
Міліони зве з собою,—
Міліони радо йдуть,
Бо се голос духа чуть.

Голос духа чути скрізь:
По курних хатах мужицьких,
По верстатах ремісницьких,
По місцях недоли й сліз.

¹ З глибин (лат.)

Del libro «De los altos y bajos»

DE PROFUNDIS ¹

EL REVOLUCIONARIO ETERNO

Himno

Revolucionario fiel,
un espíritu muy tieso,
por la dicha y el progreso
se alza, lucha y vive aquél.
Ni prisiones bien seguras,
de los popes las torturas,
ni soldados adiestrados,
ni cañones equipados,
ni espías, ni el zar
consiguieronle matar.

No, no ha muerto, vive aquél
hace siglos que nació,
sólo ayer resucitó
y con fuerza propia, él
marcha, fortalece su alma,
va hacia donde luce el alba
y a su voz, como al clarín,
gentes van tras él sin fin,
van millones con ardor
tras el grito redentor.

Por doquier está la voz:
en la choza del paisano,
en taller del artesano,
donde el llanto, vida atroz,

¹ De las profundidades (*lat.*)

І де тільки він роздасться,
Щезнуть сльози, сум, нещастя,
Сила родиться й завзяття
Не ридать, а добувати,
Хоч синам, як не собі,
Кращу долю в боротьбі.

Вічний революціонер —
Дух, наука, думка, воля —
Не уступить пільмі поля,
Не дасть спутатись тепер.
Розвалилась зла руїна,
Покотилася лавина,
І де в світі тая сила,
Щоб в бігу її спинила,
Щоб згасила, мов огонь,
Розвидняючийся день?

[1880]

en cualquier lugar que suena
ya no hay dolor, ni pena:
hay deseo vigoroso
de alcanzar un fin hermoso
a los hijos, en verdad,
dicha, pan y libertad.

Revolucionario fiel,
libertad, idea y ciencia
vencerán a la violencia,
a lo malo, y a lo cruel.
Y hecho polvo el cancho queda
cuando la avalancha rueda.
¿Dónde está, pues, el poder
que la pare al correr,
y que apague, como fuego,
el futuro amanecer?

[1880]

З ЦИКЛУ «ВЕСНЯНКИ»

I

Дивувалась зима:
Чом се тають сніги,
Чом леди присли всі
На широкій ріці?

Дивувалась зима:
Чом так слабне вона,
Де той легіт бересь,
Що теплом пронима?

Дивувалась зима:
Як се скріпла земля
Наливаєсь теплом,
Оживає щодня?

Дивувалась зима:
Як посміли над сніг
Проклюнутись квітки
Запахуці, дрібні?

І дунула на них
Вітром з уст ледяних,
І пластом почала
Сніг метати на них.

DEL CICLO “PRIMA-VERALES”

I

Se asombraba el invierno:
¿Por qué la nieve se funde
y ennegrece el tapiz de cristal
que a los ríos cubre?

Se asombraba el invierno:
no pasa día sin que pierda poderío.
¿Qué extraña razón todo
lo ha invadido?

Se asombraba el invierno
de cómo la tierra renueva,
se llena de tibio aliento
y sigue resucitando.

Se asombraba el invierno:
¿Cómo pudieron las flores,
erectas, salir a la vida
por las heridas del hielo?

Y sobre ellas sopló
un viento de sangre helada.
Y cayeron de nieve nubes
desde las altas montañas.

Похилились квітки,
Посумніли, замклись;
Шура-буря пройшла —
Вони знов піднялись.

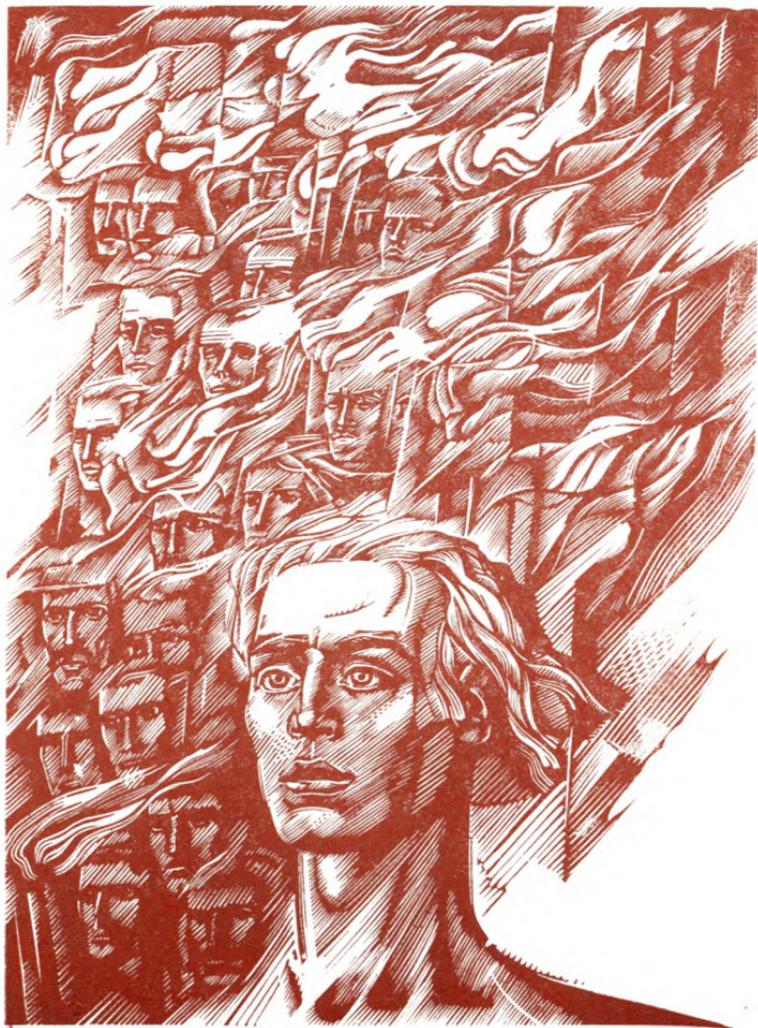
І найдужче над тим
Дивувалась зима,
Що на цвіт той дрібний
В неї сили нема.

27 марта 1880

Bajaron las flores
sus tiernas corolas.
Mas al pasar la tormenta
de nuevo alzaron sus copas.

Para el invierno
fue un gran dolor
saberse tan débil
ante una débil flor.

27 de marzo de 1880

II

Гримить! Благодатна пора наступає,
Природу розкішна дрозь пронимає,
Жде спрагла земля плодотворної зливи,
І вітер над нею гуляє бурхливий,
І з заходу темная хмара летить —
Гримить!

Гримить! Тайна дрозь пронимає народи, —
Мабуть, благодатная хвиля надходить...
Мільйони чекають щасливої зміни,
Ті хмари — плідної будучини тіни,
Що людськість, мов красна весна, оновить...
Гримить!

1880

II

¡Truena! Un nuevo tiempo se acerca.
Palpitante levanta su copa la tierra
esperando las aguas fecundas.
Y el viento arrastra la frescura.
Del poniente gris, una nube navega.
¡Truena!

¡Truena! Y los pueblos se inquietan.
Nace y crece el momento que esperan
millones para ser felices. Y estas nubes
cargadas de futuro y de lumbre
traen a los hombres una primavera.
¡Truena!

1880

III

Гріє сонечко!
Усміхається небо ясне,
Дзвонить пісеньку жайвороночок,
Затонувши десь в бездні-глубіні
Кришталевого океану...

Встань,
Встань, орачу! Вже прогулі вітри,
Проскрипів мороз, вже пройшла зима!
Любо дихає воздух леготом;
Мов у дівчини, що з сну будиться,
В груді радісно б'єсь здорова
Молодая кров,
Так і грудь землі диха-двигаєсь
Силом дивною, оживущою.
Встань, орачу, встань!
Сій в щасливий час золоте зерно!
З трепетом любові мати щирая
Обійме його,
Кров'ю теплою накормить його,
Обережливо виростить його.

Гей, брати! В кого серце чисте,
Руки сильні, думка чесная, —
Прокидайтеся!
Встаньте, слухайте всемогущого
Поклику весни!

III

¡Ya caliente el sol!
Nos sonríe ya el cielo limpio,
de calandria suena la canción
que hundida est a en la profundidad
del océano cristalino...

Ven,
despierta, levántate ya, labrador,
ya no hay viento, ni nieve, ni helor
y el aire de c firo est a por doquier.
Igual a la joven que al despertar
le late en el pecho la sangre feliz,
así respirando la tierra est a
con fuerza asombrosa nacida recién.
¡Despierta, levántate ya, labrador,
y siembra el grano de oro!
Con el palpitar de materno amor
abr zalo tierra sincera.
Con tibia sangre lo has de artar
cri ndolo bien con esmero.

¡O dme, hermanos! con fuerza en las manos,
honrados propósitos, buen corazón,
 a ver despertaos!
¡Id y escuchad este clamor potente
de la primavera al llamar!

Сійте в головах думи вольнії,
В серцях жадобу братолюбія,
В грудях сміливість до великого
Бою за добро, щастя й волю всіх!
Сійте! На пухку, на живу ріллю
Впадуть сімена думки вашої!

28 марта 1880

¡Sembrad pensamientos en las libres mentes
y en los corazones amor fraternal
y para la lucha valor en el pecho
luchad por el bien y feliz libertad!
¡Sembrad! y en la tierra labrada, porosa
caerán las semillas de vuestro pensar.

28 de marzo de 1880

IV

Вже сонечко знов по лугах
Почало весняную роботу;
І знов по широких полях
Полились ріки людського поту.

По тихій, по чистій ріці
Знов сріблястая риба гуляє;
По голій, тісній толоці
Знов худоба худа шкандибає.

Дзвенить птахів співами ліс,
І зозуля кує коло кладки;
Дорогою тягнеться віз —
Секвестратор в село за податки.

28 марта 1880

IV

Ha llegado el sol a los campos.
Es primavera. Crujen los arados;
y de nuevo por la tierra extensa
corren ríos de sudor humano.

En un arroyo azul y manso
juega un pececillo de plata
y por la angosta pendiente
pasea, esquelético, el ganado.

Canta el bosque con su voz de pájaro.
Llena con su trino el cucú los caminos.
Y de nuevo reptando en su carromato,
el cobrador de impuestos abre sus bolsillos.

28 de marzo de 1880

Земле, моя всеплодющая мати,
Сили, що в твоїй живе глибині,
Краплю, щоб в бою сильніше стояти,
Дай і мені!

Дай теплоти, що розширює груди,
Чистить чуття і відновлює кров,
Що до людей безграничну будить
Чисту любов!

Дай і огню, щоб ним слово налити,
Душі стрясать громовую дай власть,
Правді служити, неправду палити
Вічну дай страсть!

Силу рукам дай, щоб пута ламати,
Ясність думкам — в серце кривди влучать.
Дай працювати, працювати, працювати,
В праці сконать!

1880

V

Tierra mía, madre fecunda y pura:
dame la titánica fuerza de tu vientre.
Dámela para que la libertad tenga defensa.
¡Dame tu fuerza!

¡Dame calor para que mi pecho florezca,
para que arda mi alma y mi sangre
y en mi corazón el amor a los hombres
se establezca!

Dame tu rayo para que mis palabras se enciendan,
para que el alma despierte con fuerzas de trueno
y contra el engaño levante su espada.
¡Dame tu fuerza!

Entrégala a mis manos para quebrar el yugo.
Dame tu claridad para evitar el pantano.
Permíteme trabajar — vivir en el trabajo—,
¡dame tu fuerza!

1880

Х

Весно, ох, довго ж на тебе чекати!
Весно, голубко, чому ж ти не йдеш?
Чом замість себе до вбогої хати
Голод і холод, руїну і страти
В гості ти шлеш?

Бач, уже май зачинаєсь! О маю,
Чом же мерцем ти приходиш на світ?
Пусто і мертво по полю, по гаю,
Лиш олов'янії хмари вкривають
Весь небозвід.

Стогін іде по селищах убогих,
Діти гуртами на задавку мруть,
Сіна нема й стебельця в оборогах,
Гине худібка, по долах розлогих
Води ревуть.

«Згинем,— люд шепче.— Таж горе не саме
Звикло ходить. Або пошесть прийде,
Або — не дай боже — Польща настане».
От як сей рік зустрічають селяни,
Весно, тебе.

1881

X

¡Oh! ¡Cómo me canso de esperarte, primavera!
Paloma, dime: ¿por qué no muestras tu plumaje?
¿Por qué en tu trono hoy se sienta la desgracia
y las flores reciben en vez de tus caricias
la miseria?

Mayo llegó, pero no estamos contentos.
Amigo: ¿por qué no trajistes la alegría?
Mira los campos ateridos, silenciosos,
mientras se viste con manto de plomo
el firmamento.

Un gemido negro envuelve los tugurios.
La muerte escupe la sangre de los niños.
De hierba no hay brizna, y el ganado cae.
El agua murmura
por los promontorios.

¡Morimos! — se escucha.— La peste
trae la ruina en sus garras.
¡Quiera Dios que no sea Polonia la que vuelve!
Así es como sienten los pasos de mayo
los hombres del campo.

1881

XI

Рад би я, весно, в весельшії нути
Радісним співом вітати тебе,
В твоїй красі ненаглядній втонути,
Злятись з тобою, забути себе.

Рад би я яструбом плавать в блакиті,
Травкою ніжною п'ятись з землі,
Хвилею бурхать о скали розбиті,
Мушкою гратись в вечірнім теплі,

Вмерти, з життя розплистися на волю,
В рідній землиці спочити від сліз,
Щоб не чуть в серці пекучого болю,
Людської муки не бачити скрізь!

1881

XI

Con una alegre canción, primavera,
yo tu llegada quisiera cantar;
con tu hermosura fundirme quisiera,
siempre a tu lado, a mí mismo olvidar.

Verme quisiera cual tierna amapola,
entre las nubes volar, cual azor,
contra las rocas romperme, como ola,
cual una mosca, gozar del calor.

Luego, quisiera morir en los llanos;
¡libre, dormir en mi tierra natal,
para no ver los dolores humanos
y el corazón liberar de su mal!

1881

XII

Ой, що в полі за димове?
Чи то вірли крильми б'ються?
Ні, то Доля грядки копле,
Красу садить, розум сіє,
Примовляє, приспівує:
«Сходи, красо, до схід сонця,
Ти, розуме, — спозаранку!
Рости, красо, до пояса,
Ти, розуме, вище мене!
Іди, красо, поміж люди,
Ти, розуме, громадами!

Не дайсь, красо, тому взяти,
Хто ти хоче світ зв'язати;
Не дайсь, красо, тому в руки,
Хто тя хоче в пута вкути!
А як впадеш у неволю,
То розплинесь слізоньками,
То засохни без розплоду!

Ти, розуме-бистроуме,
Порви пута віковії,
Що скували думку людську!
Двигни з п'їтьми люд робучий,
Двигни з п'їтьми — та до мене!

XII

¿Qué humea en el campo?
¿Serán águilas que alean?
No, cavando está el Destino,
beldad planta, juicio siembra,
lamentando, canturreando:
“Crece, beldad, por el alba
sube hasta la cintura.
Y tú, juicio, tempranito
crece y gáname en altura.
Ve, beldad, hacia la gente
y tú, juicio, a las masas.

No te entregues, mi belleza,
al que quiera atar el mundo,
y no caigas en las manos
del que quiera encadenarte.
Y si caes al cautiverio,
¡vierte lágrimas amargas
y marchita sin dar fruto!

Y tú, juicio, ingenioso,
¡rompe hierros seculares
que las mentes encadenan!
¡Saca a los que trabajan
de la obscura y ciega noche!

Розхитай в нім ясні думи,
Розрости бажання волі,
Виплекай братерську згоду,
Повднай велику силу,
Щоби разом, дружньо стала,
Щастя, волі добувала!»

23 іюня 1880

¡Haz que tengan clara mente,
que la libertad deseen
que haya intimidad fraterna!
¡Une la potente fuerza
que de un golpe se levante,
libertad y dicha obtenga!”

23 de junio de 1880

XIII

Веснянії пісні,
Веснянії сні,
Чом так безутішні,
Безвідрадні ви?

Чи для вас немає
Зелені в лісах,
Чи для вас не сяє
Сонце в небесах?

Чи для вас весела
Квітка не цвіте,
Що лиш вбогі села,
Людський біль здрите?

Ох, живі діброви,
Ясний сонця світ,
Лиш життя, любови
В людських душах ніт!

Втішно птиця лине,
Гамір, співи, крик...
Тільки бідний гине
З голоду мужик.

Цвіти серед поля
Долом і горів —
Тільки тьма й неволя
П'є народну кров.

XIII

Tiernas canciones mías.
Sueños tiernos y míos,
¿por qué tanto desconsuelo?
¿Por qué, tristes, suspiran?

¿Es que no hay tiernos
brotes en los bosques?
¿O es que cada vez
el sol alumbra menos?

¿Es que la primavera aún
no levanta sus arboladuras,
que sólo el dolor humano
se ve en la aldea oscura?

Los arboledas viven,
alumbra el claro sol
y sólo amor y vida
no hay en las almas hoy.

En el campo hay alegría,
cantos y gritos de pájaros,
pero de hambre queda sin vida
el pobre hombre de trabajo.

Y de nuevo la floresta
ha encendido sus faroles.
Sólo una sombra siniestra
bebe la sangre del hombre.

Краще б то для моди
Заспівати, бач,
Про красу природи,
Ніж про людський плач.

Але не для моди
Се співаю я,
То й сумна виходить
Пісенька моя.

1882

Estaría más de moda
si yo cantara en los campos
a las aguas y a la flora,
que a los hombres y a su llanto.

Y por no seguir la moda
cuando compongo mi canto,
tristes salen las estrofas,
tristes con tanto quebranto.

1882

XV. VIVERE MEMENTO! ¹

Весно, що за чудо ти
Твориш в моїй груді?
Чи твій поклик з мертвоти
Й серце к життю будить?
Вчора тлів, мов Лазар, я
В горя домовині —
Що ж се за нова зоря
Мені блисла нині?
Дивний голос мя кудись
Їличе — тут-то, ген-то:
«Встань, прокинься, пробудись!
Vivere memento!»

Вітре теплий, брате мій.
Чи твоя се мова?
Чи на гірці світляній
Так шумить діброва?
Травко, чи се, може, ти
Втішно так шептала,
Що з-під криги мертвоти
Знов на світло встала?
Чи се, може, шемріт твій,
Річко, срібна ленто,
Змив мій смуток і застій?
Vivere memento!

¹ Пам'ятай, що живеш! (Лат.)

XV. VIVERE MEMENTO! ¹

¿Qué espirales levantas en mi pecho,
primavera, con tu poderío inmenso?
¿O es que el corazón de un sueño
despierta a tu llamado?
Ayer dejé la vida, como Lázaro,
enclaustrado en mi catafalco
y hoy con esta nueva aurora
se llenan de colores mis labios congelados.
Una voz de lejos me reclama:
¡Álzate y abandona el cautiverio!
¡Despierta, camina y adelanta!
Vivere memento!

Viento tibio, hermano mío:
¿pronunciaste tu alguna palabra?
¿O es el murmullo de los robles
que de nuevo llenan de luz sus copas?
¿O es la hierba que de pronto
habla conmigo nuevamente,
en primavera,
saliendo de la tumba?
¿Es tuyo este sonido, mi arroyuelo,
brazo azul
que lavas mis tristezas y mis sueños?
Vivere memento!

¹ ¡Recuerda la vida! (*Lat.*)

Всюди чую любий глас,
Їлик життя могучий...
Весно, вітре, люблю вас,
Гори, ріки, тучі!
Люди, люди! Я ваш брат,
Я для вас рад жити,
Серця свого кров'ю рад
Ваше горе змити.
А що кров не зможе змить,
Спалимо огнем то!
Лиш боротись значить жить...
Vivere memento!

14 окт(ября) 1883

Aquí y allá escucho la voz
poderosa de la vida que me clama...
Amo la primavera y amo los bosques,
amo los ríos, las nubes y los montes.
Hombre: ¡Soy tu hermano! ¡Soy hermano de los
hombres!

Vivir para ustedes; no hay nada más bello.

Aquí está mi sangre
para que laven vuestros sufrimientos.
Y todo aquello que no pueda ser lavado
que lo consuma el fuego.
Porque luchar significa vivir.
Vivere memento!

14 de octubre de 1883

СКОРБНІ ПІСНІ

І

Не винен я тóму, що сумно співаю,
Брати мої!
Що слово до слова нескладно складаю —
Простіть мені!

Не радість їх родить, не втіха їх плодить,
Не гра пуста,
А в хвилях недолі, задуми тяжкої
Самі уста

Їх шепчуть, безсонний робітник заклятий
Склада їх — сум;
Моя-бо й народна неволя — то мати
Тих скорбних дум.

9 мая 1880

CANTOS DOLOROSOS

I

Yo no soy culpable de mi triste canto,
¡hermanos!
Que mis versos tengan el paso pesado.
¡No puedo evitarlo!

El canto no nace por un decreto,
¡no es travesura!
El canto nace en el sufrimiento,
¡solo y sin ayuda!

Alguien bajo el yugo, suda y lo musita,
¡lo engendra el grito!
Y no es por mi voluntad o la del pueblo
que así haya nacido.

9 de mayo de 1880

II

Бувають хвилі — серце мліє
І скорбних мислей рій летить,
Мов чорна хмара небо криє
І грім у хмарі гуркотить.

І поглядом німої злости
Гляджу на небо й світ живий
І жду, що з земної утроби
Ось-ось прорвесь огонь страшний

І вміть спалить всю землю тую
З всіма неправдами її,
Перелама хабс твердую
Шкарлуцу скріпної землі...

І, наче золото в горнилі,
Сей світ очиститься зовсім,
І чиста, в невичерній силі,
Засяє правда й воля в нім.

2 апр(еля) 1880

II

El corazón, a veces, se retuerce.
Y vuela un enjambre de grises pensamientos
como si el cielo fuera una espesa nube
y se partiera en dos, un trueno.

Entonces con odio mudo y ciego
miro en círculo celeste
y espero que del fondo de la tierra
la lengua salte de fuego,

y queme la tierra entera
con su secular engaño.
Y rasque el manto de la tierra,
y se enoje la furia del caos.

Así, como el oro en el crisol,
el mundo brillará hasta sus raíces.
Y la libertad dará su resplandor
en este mundo, sin fuerzas grises.

2 de abril de 1880

III

До моря сліз, під тиском пересудів
Пролитих, і моя вплила краплина;
До храму людських змагань, праць і трудів,
Чень, і моя доложиться цеглина.

А як мільйонів куплений сльозами
День світла, щастя й волі засвітає,
То, чень, в новім, великім людськім храмі
Хтось добрим словом і мене згадає.

2 апр(еля) 1880

III

A los mares de lágrimas — de pena y quebranto —
que caiga una gota de mis sufrimientos.
Cuando levanten el templo a la lucha, al trabajo
que mi ladrillo quede en sus cimientos.

Para que, cuando, al precio de millones
de lágrimas, llegue la libertad y la alegría
en este templo nuevo y magno, alguien
pronuncie mi nombre con voz agradecida.

2 de abril de 1880

IV

Нехай і так, що згину я,
Забутий десь під тином,
Що всі мої думки, діла
Сліду не лишать, мов та мла
На небі синім!

Нехай і так! Я радо йду
На чесне, праве діло!
За нього радо в горі вмру
І аж до гробу додержу
Свій прапор ціло.

31 мая 1880

IV

¡Que sea así, que muera yo,
por todos olvidado,
que mis ideas, mi labor
ni huella en azul albor
hayan dejado!

¡Que sea así! Feliz iré
por causa justa y firme.
Por ella yo sucumbiré,
con la bandera en alto iré
hasta morirme.

31 de mayo de 1880

V

Тяжко-важко вік свій коротати
У незнання сумерці німім,
І хилитись, і в ярмі стогнати,
До могили простогнати в нім.

Тяжко-важко вік цілий боліти,
А не знати навіть, де болить;
Мучитись у горі, а не вміти
Того горя й крихточку вменшить.

А ще тяжче бачити всю муку,
Знати добре джерело її,
Але не могли подати руку
Тому брату, що так стогне в тьмі.

А ще тяжче гаряче бажати
Волі, правди, братньої любови,
Шарпатись у путах, гризти крати,
А на волю встати не могли.

1878

Penoso es vivir la vida en el silencio.
Caminar ignorante en medio de la bruma.
Bajo un yugo que llega hasta los huesos
y que empuja el dolor hasta la tumba.

Penoso es sentir que corre por las venas
el mal, sin saber por qué se siente.
Y sin fuerzas, languidecer de pena
tratando de sacar ese puñal doliente.

Y aún es más penoso hallar las medicinas
que mitigan el negro dolor que abraza;
cuando no se puede tender al quejumbroso
la pureza de una mano hermana.

Y más penoso aún es cuando el hombre,
queriendo su libertad, la luz verdadera,
queda atrapado en la sombra que absorbe
por años, su fuerza.

1878

VI

Вій, вітре, горою
Над сею тюрмою,
Заплач надо мною,
Як рідний, як брат!

Розвій ті надії
Злудні, хоч яркії,
Що серце, мов змії,
Гризуть і палять!

Зморозь кров кипучу!
Невсипну, пекучу
Втиши думок бучу,
Що в мізку бурлить,

Щоб дні нам за днями
Безслідно минали,
Мов шум понад скали
Безслідно шумить.

13 марта 1880

VI

¡Oh, viento serrano!
¡Deplórame, hermano,
soplando al ventano
de aquesta prisión!

¡Disipa las hueras
brillantes quimeras,
que roen, cual fieras,
hoy mi corazón!

¡Convierte en algente
mi sangre caliente!
Y calma mi mente,
do hierve el pensar;

que día tras día
no deje en su vía
ni huella tardía,
cual ruido del mar.

13 de marzo de 1880

VII. ДУМКА В ТЮРМІ

Ой рано я, рано устану,
На яснеє небо погляну,
А небо, як синій кришталь,
А в серці важкий сум і жаль.

Всміхається небо без зміни,
Глядить на тюремні стіни,
А стіни пожовкли від сліз,
Що ними просякли наскрізь.

Гей, яснеє небо, чому ти
Глядиш, так весело всміхнуче,
Пощо в ту проклятую кліть
Ти шлеш такий любий привіт?

Тут сльози, ти радість голосиш!
Ти вільності запах приносиш,
А тут ось понура тюрма,
Могила тісна та німа.

Живий у могилу заритий,
Гляджу я на світлом облитий,
На вільний, веселий той світ —
Кров жаром у жилах кипить.

VII. MEDITACIONES EN LA CÁRCEL

Del camastro yo salto temprano
y contemplo el cielo lejano.
Maravilla su azul, su pureza,
pero mi alma rebosa tristeza.

Con su eterna sonrisa jovial
atalaya de lo alto el penal,
cuyos muros el llanto satura.
Todo en él es pesar y amargura.

¿A quién, cielo, tú miras así?
¿Por qué ríes, estando yo aquí?
¿Por qué, cielo, a la celda sombría
saludas cordial cada día?

Tú sonrías, y aquí sólo hay penas,
tú respiras, no llevas cadenas,
pero aquí es la mazmorra desnuda
una tumba asfixiante y muda.

Bajo un rayo de luz bendecida
yo admiro, enterrado aquí en vida,
el azul que gozoso se extiende
y la sangre en mis venas enciende.

За що мене в пута скували?
За що мені воленьку взяли?
Кому я і чим завинив?
Чи тим, що народ свій любив?

Бажав я для скованих волі,
Для скривджених кращої долі
І рівного права для всіх —
Се весь і єдиний мій гріх.

[1877]

¿Por qué estoy de grilletes cargado?
¿Por qué vivo cautivo, enrejado?
¿Por qué sufro condena tan cruel?
¿Por amar a mi pueblo y ser fiel?

Yo quería que libre se viera,
yo quería que el pueblo comiera,
y una ley para todos igual.
¡Yo no hice jamás otro mal!

[1877]

VIII

Віддуралися люди мене!
Сей та той надійде і мине!
Тільки боязно скоса зирне...
Чи бояться ті люди мене?

Я блукаю, мов звір серед гір,
Серед шуму вулиць містових,
В серці чую слова, мов докір:
«Ти проклятий один серед них!»

Самотою ходж́у я, мов блуд,
З горем в серці нестерпно важким...
Всі знайомі минають, ідуть —
Поділитися горем ні з ким.

Якби в сльози кривавії знов
Міг я все своє горе розлити,
Я би виплакав всю свою кров,
Щоб нічого з людьми не ділить.

18 нояб(ря) 1880

VIII

¡Se alejaron de mí los amigos!
¡Siento en torno inquina y vacío!
¿Será el mundo tan cruel y tan frío
o es que infundo temor a los míos?

Vale más vivir solo entre breñas
que sentirse en la tierra un proscrito;
se me antoja oír la sentencia:
“¡Entre todos, tú eres maldito!”

Solitario recorro yo el mundo,
nadie verme a su lado desea...
Y no encuentro, por más que camino,
quien comparta mis duelos y penas.

Si en lágrimas sangrientas pudiese
otra vez disolver mis pesares,
lloraría mi sangre hasta el fin
para no compartirlos con nadie.

18 de noviembre de 1880

IX

Мій раю зелений,
Мир-зіллям маєний,
Стелися круг мене
В далеку даль!

Пречудний спокою,
Витай надо мною.
Святою рукою
Прогонюй мій жаль!

Як сонечко сяє!
Як вільно гуляє
По вільному краї
Мій погляд кругом!

Луги за ланами,
Село між садами
І мир між хатками,
Спокій над селом.

А люди щасливі,
Брати мов зичливі,
На прадідній ниві
Працюють поспів...

І пісня лунає
Від краю до краю:
Тут пана немає,
Немає й рабів!

IX

¡Mi paraíso verde,
mi mundo renovado,
acógeme en el seno
de tu infinito espacio!

Que tu tranquilo aire
me estreche entre sus brazos
y con su mano santa
se lleve mis cuidados.

¡Oh, cómo brilla el sol!
La mirada descansa
cuando abarca en su vuelo
la tierra emancipada.

Prados tras de los campos,
pueblos entre pomares...
La paz y la quietud
reinan en los hogares.

Los hombres son felices
y viven como hermanos,
y todos abren juntos
los surcos de los campos.

En las canciones se unen
el centenal y el prado.
¡Y no hay aquí señores,
aquí nadie es esclavo!

О краю мій, світе!
Щоб раз тебе вздріти,
Я рад був терпіти
Весь вік у ярмі.

А днесь тя щоднини
З утіхов дитини
Видаю, єдиний,
У снах, у тюрмі.

14 марта 1880

Así mi tierra veo,
y por que así ella fuera
como el buey sufre el yugo
cualquier pena sufriera.

Mas todo es puro sueño,
tan sólo una quimera
que veo como un niño
dormido en fría celda.

14 de marzo de 1880

З ЦИКЛУ «НІЧНІ ДУМИ»

I

Ночі безмірнії, ночі безсоннії,
Горе мое!
Мозок наляжуть думки невгомоннії,
В серці грижа, мов павук той, полоннії
Сіті снув.

Виром невпинним бажання сердечнії
Рвуться, летять —
Вічно невтишені і безконечнії...
Мов на свої мене крила безпечнії
Схопить хотять.

Де ви так рветесь, куди ви літаєте,
Думи-орли?
В гості до зірки ви, чень, не бажаєте?
К земним зіркам же ви й стежки не знаєте
Тут по земли.

О моя ясна, блискуча зірничко,
Де ти живеш?
Чи за життя ще я вздрю твоє личко?
Чи аж по смерті на гріб мій, горличко,
Плакать прийдеш?

12 дек(абря) 1882

DEL CICLO “PENSAMIENTOS NOCTURNOS”

I

Noches sin fin, suplicio cruel y lento,
el alma el dolor muerde.
Se enjambran intranquilos pensamientos,
y mi pesar, araña diligente,
sus redes va tejiendo.

Los deseos se agolpan borbollantes,
salir al mundo quieren,
infinitos, tenaces, insaciables...
Y su veloz torrente, me parece,
se esfuerza en arrastrarme.

¿A dónde vais, alados pensamientos,
volando en las tinieblas?
¿A lejanas estrellas de los cielos
cuando ignoráis la senda que en la Tierra
conduce a sus luceros?

¡Oh, mi lejana aurora matutina!
tú dime, ¿dónde te hallas?
¿Podré ver tu semblante mientras viva
o vendrás a llorarme, ya en la caja,
amante y dolorida?

12 de diciembre de 1882

VI

Догорають поліна в печі,
Попеліє червоная грань...
У задумі сиджу я вночі
І думок сную чорною ткань..

І коли ж то той жар догорить,
Що ятриться у серці мені?
І чи скоро-то горе згасить
В моїм мізку думки огняні?

Ох, печуть і бушують вони!
Гризе душу й морозить нуда!
Кров кипить, і нутро все в огні —
Вколо ж мур і неволя бліда.

Я боротись за правду готов,
Рад за волю пролить свою кров,
Та з собою самим у війні
Не простояти довго мені.

18 нояб(ря) 1881

VI

Ya se apaga el fuego en la estufa,
la ceniza ya orla las ascuas...
Solitario yo trenzo en la noche
pensamientos que agobian y amargan.

¿Morirá algún día este fuego
que consume los nervios y el alma?
¿Podrá, acaso, el dolor apagar
de mi mente inflamada la llama?

Las ideas son lumbre que quema.
La tristeza es hielo que mata.
Arde el cuerpo, la sangre se enciende.
La prisión, cual ceniza, la apaga.

Estoy presto a luchar sin cuartel,
y la sangre daría a mi causa.
Pero es superior a mis fuerzas
esta guerra que asola mi alma.

18 de noviembre de 1881

VII

Не покидай мене, пекучий болю,
Не покидай, важкая думо-муко
Над людським горем, людською журбою!

Рви серце в мні, бліда журу-марюко,
Не дай заснуть в постелі безучастя —
Не покидай мене, гриже-гадюко!

Не дай живому в домовину класться,
Не дай подумати ані на хвилину
Про власну радість і про власне щастя,

Докіль круг мене мільйони гинуть,
Мов та трава схне літом під косою,
І від коліски аж по домовину

Жиють з бідною, наче брат з сестрою,—
Докіль життя тяжким нас давить валом,
На пні ламає силою страшною,

Докіль ще недосяглим ідеалом
Для мільйонів ситість, тепла хата,—
Докіль на лицях сльози, ніби ралом,

Борозди риють, доки зимна крата
Тюремна руки пугає робучі,
Мруть з голоду бездомні сиротята,

VII

No me separes nunca de mi hondo pesar.
No me abandones nunca, doliente pensamiento
en los males del hombre, en su eterno penar.

Mi corazón arranca, ¡oh, espectro macilento!
No dejes que, insensible, por todo sienta hastío,
no abandones, serpiente, mi pecho ni un momento.

No dejes que, ya en vida, sea despojo frío,
ni que por un instante, el alma, amor y canto,
piense sólo en mi dicha, cuide sólo lo mío.

Mientras los pobres siervos se aneguen en su llanto
y caigan como mieses, segadas a porfía,
desde la cuna misma al triste camposanto;

mientras su hermana sea el hambre cada día
y el carro de la vida, rodando desbocado,
de la miseria inmensa victorioso se ría;

mientras para millones sea sueño dorado
una casita tibia que salve de la helada,
y el hombre viva siempre llorando desolado;

mientras a los obreros, en oscura manada,
las fábricas se traguen y niños sin consuelo
se mueran cada día porque no comen nada;

Пишаються під небом ті блискучі
Гвізда розпусти, зопсуття й обмани
І світ заражують, докіль могучі

«Стовпи» отруту лють в народні рани,
Думки кують, для прихоті своєї
Люд трупом стелють люті тамерлани!

Ох, загніздись на дні душі моєї,
Важкая думо! Сильними кліщами
Стискай те серце, скоро б від твоєї

Схибнув я стежки! Ночами і днями
Шепчи над вухом: «Ти слуга нещасних!
Працюй для них словами і руками
Без бажань власних, без вдоволень власних!»

28 нояб(ря) 1883

mientras los lupanares ofendan hasta el cielo
con su fétido vaho de perdición y cieno;
mientras ídolos fríos de ojos como el hielo

en las llagas del pueblo derramen su veneno
y canten su victoria, con feroz ulular,
inmundos Tamerlanes que no conocen freno,

no dejes pensamiento que me pueda olvidar
de las bocas hambrientas y arranca sin tardanza
mi corazón doliente, si quiere descansar,

y de día y de noche, si busco la bonanza,
deslízame al oído: “¡Defiende a tus hermanos!
¡Trabaja para ellos con toda tu pujanza,
sin sueños egoístas y sin deseos vanos!”

28 de noviembre de 1883

VIII

Місяцю-князю!
Нічкою темною
Тихо пливеш ти
Стежков таємною...
Ніжно хлопочеться
Вбздуже море,
Так в нім і хочеться
Змиць в серця горе.

Місяцю-князю,
Ти, чарівниченьку!
Смуток на твоїому
Ясному личеньку.
Із небовідної
Стежки погідної
Важко глядіть тобі
В море бездонне,
В людськості бідної
Горе безсонне.

Місяцю-князю!
В пільмі будущого,
Знать, ти шукаєш
Зілля цілющого,
Зілля, що лиш цвіте
З-за райських меж...
Ох, і коли ж ти те
Зілля найдеш?..

16 іюля 1883

VIII

¡Oh, Luna soberana
que en la noche negra
navegas en la altura
por senda recoleta!...
El aire es como un mar
que con ternura arrulla.
¡Qué bien si en él pudiera
limpiarme de amargura!

¡Oh, Luna soberana,
tu faz borrosa veo!
Te envuelve la tristeza
cual enojoso velo.
De la altura impasible,
tu rostro — siempre bello —
se crispa al ver el mundo
convertido en infierno
donde la gente vive
sumida en llanto eterno.

¡Oh, Luna soberana!
parece que en la niebla
del porvenir lejano
tú buscas una hierba
que cure a los humanos
de todo mal y pena...
¿La encontrarás, acaso,
en tu vigilia eterna?

16 de julio de 1883

З ЦИКЛУ «ДУМИ ПРОЛЕТАРІЯ»

I. НА СУДІ

Судіть мене, судді мої,
Без милості фальшивої!
Не надійтесь, що верну я
З дороги «нечестивої»,
Не надійтесь, що голову
Пред вами смирно схилю я,
Що в добрість вашу вірити
Буду одну хоч хвилию я.

Судіть мене без боязні —
Таж сильні ви, то знаєте!
Судіть без встиду, таж ви встид
На прив'язі тримаєте;
Судіть, як каже право вам,
Судіть остріше, тяжче ще —
Таж ви і право — то одно
В одній машині колісце.

Одно лишень, прошу я вас,
Скажіть виразно й сміло ви:
Яка вина моя і тих,
Що враз зо мною йдуть і йшли?
Скажіть виразно: «Люди ті —
Се зрадники! Вони хотять
Перетворить, перевернуть,
Звалити наш суспільний лад!»

DEL CICLO “MEDITACIONES DE UN PROLETARIO”

I. EN EL PROCESO

¡Juzgadme, jueces míos,
sin falaz indulgencia!
y no esperéis que torne
a vuestra “buena senda”,
ni que sumiso, dócil,
incline la cabeza
o en vuestro corazón
por un instante crea.

Juzgadme sin temor,
ya que tenéis la fuerza
y con rienda muy corta
sujetáis la vergüenza.
Obrad según la ley,
juzgadme con dureza.
Vosotros y la ley
de un carro sois las ruedas.

Sólo pido una cosa:
declarad con franqueza
qué crimen cometimos
y qué culpa es la nuestra.
Decid bien claro y fuerte:
“¡Traidores son los que anhelan
la vida transformar
y al mundo darle vuelta!”

Та й ще скажіть, за що хочять
Перетворити лад цілий?
За те, що паном в нім багач,
А гнесь слугою люд німий,
За те, що чесна праця в нім
Придавлена, понижена,
Хоч весь той ваш суспільний лад
Піддержує й живить вона.

За те, що дармоїдство тут
З робучих рук ссе кров і піт;
За те, що тут з катедр, амвон
Ллесь темнота, не ясний світ;
За те, що ллесь мільйонів кров
По прихоті панів, царів;
За те, що люди людям тут
Кати, боги, раби гірш псів.

А ще скажіте, як сей лад
Перевернути хочем ми.
Не зброєю, не силою
Огню, заліза і війни,
А правдою, і працею,
Й наукою. А як війна
Кривава понадобиться —
Не наша буде в тім вина.

Та ще скажіть, що ви й самі
Не відмовляєте нам то,
Що правду ми говоримо,
Що прямо, чесно ми йдемо
За правдою. Все те скажіть,
Судді мої, по щирості,
Тоді в ім'я сь о г о ладу
Судіть мене без милості!

30 апр(еля) 1880

Decid: ¿por qué queremos
una sociedad nueva?
Porque mandan los ricos
y hay esclavos sin lengua
y del trabajo honrado,
fuente de la riqueza,
hacéis los potentados
mofa cruel y sangrienta.

Porque chupáis ansiosos
sudor y sangre obrera;
porque no sembráis luz
y difundís tinieblas;
porque se vierte sangre
si reyes lo desean
y la vida del pueblo
no puede ser más perra.

Decid por qué queremos
al mundo darle vuelta.
No pensamos hacerlo
con fuego y violencia;
sino con la verdad,
el trabajo y la ciencia.
Si se derrama sangre,
no será culpa nuestra.

Decid, ¿quién de vosotros
posee la entereza
de negar que luchamos
por causa verdadera?...
Decidlo todo como es,
sin mentiras arteras,
y en nombre de la "ley",
juzgad sin indulgencia.

30 de abril de 1880

II. МИЛОСЕРДНИМ

Нехай і так, що, мов черв'як,
Затоптаний в багно життя,
Оскорблений, унижений,
З гнівом в душі вмираю я;
Нехай і так, що, в старця мов,
Похилий мій, нужденний вид,—
Та все ж ваш дар непрошений
Глибоко груди мені ранить.

Нехай і так, що добрі ви,
І чесні ви, і щирі ви,
Що з милосердя даєте
Старцеві милостині ви;
Та милостині вашої
Я не благав, я не просив —
За що ж ви дар той тичете,
Щоб руку мні наскрізь палив?

І хто ж вам право дав таке,
Щоб милувались ви сей час
Над кождим, у кого лице
Не так щасливе, як у вас,
В кого уста безкровнії,
Погас в очах веселий жар
І одіж драна голосно
Говорить: бач, се пролетар?

Хто знає, може, драний той,
Блідий, нужденний пролетар

II. A LOS MISERICORDIOSOS

No me importa morir como un gusano,
aplastado entre el barro de la vida,
ni morir humillado y abatido...
Pero con el corazón lleno de ira.
No importa si mi aspecto desdichado
y miserable infunde triste lástima...
Pero la limosna que no os he pedido
me duele en lo más profundo del alma.

Supongamos que sois personas nobles,
generosas y, por misericordia,
dan ustedes a los menesterosos,
con el alma en la mano, limosna.
Pero la limosna que me tendéis
ni la he pedido, ni la he implorado.
¿Por qué, decid, entonces me la dais?
¿Para hacerme un agujero en la mano?

¿Quién os dio derecho a compadeceros
de todos los que veis a vuestro lado,
que no tienen el rostro tan dichoso
como lo lucís los afortunados?
Miseras gentes sin fuego en los ojos,
con los labios apretados y exangües.
Hasta los andrajos que llevan puestos
dicen a voces que son miserables.

A lo mejor ese hombre desdichado
que veis sumido en la necesidad,

Не хоче милості, вважа
Пощочиною всякий дар?
Хто знає, може, слова лиш
Прихильного від вас він жде,
А може, найвдячніший вам
За ваше мовчання буде?

А може, дар той, за котрий
Вас ваша совість похвалить,
Його важким униженням,
Мов п'ясть, додолу повалить?
А може, за той дар, що в вас
Із милостивих рук плине,
Він милість вашу дешево
І руки ваші проклене?..

12 іюнь 1880

considera que es una bofetada
esa limosna que ustedes le dan.
A lo mejor sólo espera escuchar
una dulce y benévola palabra;
o tal vez le harían un gran favor
si, por lo menos, ustedes se callaran.

O tal vez, esa dádiva que a ustedes
acaricia y halaga la conciencia,
es una bochornosa humillación
que le sume en tinieblas y vergüenza.
O tal vez, tras tomar de vuestras manos
misericordiosas esa limosna,
maldigan vuestra generosidad
y también vuestras manos dadivosas.

12 de junio de 1880

III. SEMPER IDEM! ¹

Против рѳжна перти,
Против хвиль плисти,
Сміло аж до смерти
Хрест важкий нести!

Правда против сили!
Боем против зла!
Між народ похилий
Вольності слова!

З світочем науки
Против брѳхні й тьми —
Гей, робучі руки,
Світлії умї!

Ще те не вродилось
Острее залїзо,
Щоб ним правду й волю
Самодур зарїзав!

Ще той не вродився
Жар, щоб в нїм згорїло
Вічне діло духа,
Не лиш утле тіло!

3 апр(еля) 1880

¹ Завжди те саме (лат.)

III. SEMPER IDEM! ¹

Arrostrar los peligros,
ir contra la corriente;
y con la cruz al hombro
marchar hasta la muerte.

Contra la fuerza bruta,
lancemos la verdad.
Entre el pueblo, palabras
de libertad sembrar.

Manos trabajadoras,
mentes esclarecidas,
con la luz de la ciencia
combatid la mentira.

No existe todavía
un punzante metal
con que pueda el tirano
matar la libertad.

No existe ningún fuego
que pueda aniquilar
el cuerpo y el espíritu
de la humana verdad.

3 de abril de 1880

¹ ¡Siempre lo mismo! (*Lat.*)

V

Всюди нівечиться правда,
Всюди панує брехня,
В ваших лиш серцях, о браття,
Най не постане вона!

Там ви для правди святої
Сильний збудуйте опліт,
Там ви огонь негасимий
Чесної думки паліть!

Твердша від сталі твердої,
Сто раз тривкіша, ніж мур,—
Щирих, м'яких серць твердиня
Супроти громів і бур.

Там з поколінь в покоління
Правда простоїть ціла,
Поки не зломиться лютий
Вал лицемірства і зла.

І, мов те древо зимою,
Зверху безлисте, мертве,
В бурі, морози пускає
Вічно коріння нове,—

І, мовнора та підземна
Триска ключем з-під скали,—
Трисне з-під зла й пересудів
Правда жива на землі!

6 апр(еля) 1880

V

Se persigue la verdad
donde impera la mentira.
Que en el corazón, hermanos,
no tenga jamás cabida.

A la sagrada verdad
un bastión hay que erigirle,
donde arda el pensamiento
con un fuego inextinguible.

Más sólido que el acero,
más compacto que el granito:
baluarte de corazones
de cara a cualquier peligro.

Y vivirá dentro de ellos
la verdad inmaculada
hasta que se desmorone
esa malvada muralla.

Como el árbol que en invierno
luce las ramas desiertas,
pero extiende sus raíces
bajo heladas y tormentas.

Como el agua subterránea
se abre paso entre las piedras,
la verdad se hará camino,
rompiendo cualquier barrera.

6 de abril de 1880

VIII

Не люди наші вороги,
Хоч люди гонять нас, і судять,
І запирають до тюрми,
І висмівають нас, і гудять.

Бо люди що? Каміння те,
Котре, розбурхана весною,
Валами котить і несе
Ріка розлитая з собою.

Не в людях зло, а в путах тих,
Котрі незримими вузлами
Скрутили сильних і слабих
З їх мукою і їх ділами.

Мов Лаокоон серед змій,
Так люд увесь в тих путах в'ється...
Ох, і коли ж той скрут страшний
На тілі велетня порветься?

9 апр(еля) 1880

VIII

Nuestro enemigo no es el hombre,
aunque nos persigue y condena
y nos entierra entre paredes
y nos desprecia y atropella.

Porque los hombres son como esas
piedras que allá por primavera
arrastran las aguas del río
que se salió de sus riberas.

El mal no está en los hombres, sino
en esas redes misteriosas
en las que el fuerte está atrapado
junto con sus desdichas y obras.

Como Laocoonte entre serpientes
todos los hombres se debaten...
¿Cuándo estallarán las amarras
que impiden moverse al gigante?

9 de abril de 1880

ІХ

Не довго жив я в світі ще,
Та встиг чимало вже зазнати.
Не що й дало мені життє,
Та все ж дало досіть багато.

Дало мені пізнать добро,
Дало побачить світ науки,
Бажання правди у душі
І дві тверді, робучі руки,

Дало і приятнь, і любов
Взаїмну, хоч і не щасливу.
Сказало: «Сій, хоч не твойбв
Руков пожате буде жниво!»

І ворогів дало, котрі
Кленуть і тиснуть мя, бо сильні;
Дало й прихильників, котрі
Найбільш самі собі прихильні.

Та над усе ціню я ту
Малую мірку мук і болю,
Котрі приняв я в сім життю
За правду, за добро, за волю.

1 апр[еля] 1880

IX

Aunque he vivido muy poco
he sufrido ya bastante.
Poco me brindó la vida,
pero me ha enseñado mucho:

a conocer la bondad,
a ver la luz de la ciencia,
amar la verdad del alma;
me dio dos robustas manos,

un amor correspondido
si bien infeliz. Me dijo:
“Siembra, aunque no sean tus manos
las que recojan los frutos”.

Me dio fuertes enemigos
que sin cesar me atacaron;
me dio también partidarios
que me partían el alma.

Lo que más aprecio son
los escasos sufrimientos
que acepté por la verdad,
la libertad y la ternura.

1 de abril de 1880

З ЦИКЛУ “EXCELSIOR!”¹

V. КАМЕНЯРІ

Я бачив дивний сон. Немов передо мною
Безмірна, та пуста, і дика площина
І я, прикований ланцем залізним, стію
Під височенною гранітною скалою,
А далі тисячі таких самих, як я.

У кожного чоло життя і жаль порили,
І в оці кожного горить любові жар,
І руки в кожного ланці, мов гадь, обвили,
І плечі кожного додолу ся схилили,
Бо давить всіх один страшний якийсь тягар.

У кожного в руках тяжкий залізний молот,
І голос сильний нам згори, як грім, гримить:
«Лупайте сю скалу! Нехай ні жар, ні холод
Не спинить вас! Зносить і труд, і спрагу, й голод,
Бо вам призначено скалу сесю розбити».

І всі ми, як один, підняли вгору руки,
І тисяч молотів о камінь загуло,
І в тисячні боки розприскалися штуки
Та відривки скали; ми з силою розпуки
Раз по раз гримали о кам'яне чоло.

Мов водопаду рев, мов битви гук кривавий,
Так наші молоти гриміли раз у раз;
І п'ядь за п'ядею ми місця здобували;
Хоч не одного там калічили ті скали,
Ми далі йшли, ніщо не спинювало нас.

¹ З вершин; дослівно: вище! (Лат.)

DEL CICLO "EXCELSIOR!"¹

V. PICAPEDREROS

He vivido un raro sueño: como si a mi holgada frente se extendiera un gran llano salvajino sin poblar y yo de pie, encadenado por un sordo hierro hiriente, bajo una roca firme de granito y prominente, y otros miles como yo, en este indómito lugar.

Y de cada uno el rostro, trabajado por la pena, y en los ojos acerinos arde el fuego del amor, y en las manos enrolladas cual culebras las cadenas, y los hombros humillados que se inclinan a la arena, porque pesa sobre ellos la injusticia y el dolor.

Y empuñamos poderosos nuestros ásperos martillos, y una voz igual al trueno se oyó al retumbar: "¡Quebrad esta roca fuerte! Que ni el fuego, ni el frío, ni la sed, ni el malcomer pudieran detener el brío, porque es misión vuestra esta roca destrozar".

Y las manos levantamos juntos, todos como uno, y en la roca mil martillos asestamos con vigor. Y volaron los pedazos sin buscar sentido alguno, sin hallar lugar o lado. Y con un valor hombruno golpe a golpe en la piedra descargamos con ardor.

Y el rugir de catarata y de la lucha el bramido, parecidos eran ambos del martillo el tronar. Y recónditos lugares, palmo a palmo conseguimos y aunque alguno de nosotros por la roca fue vencido, nada ya nos detenía y proseguimos sin parar.

¹ De las alturas, textualmente: ¡más arriba! (*Lat.*)

І кождий з нас те знав, що слави нам не буде,
Ні пам'яті в людей за сей кривавий труд,
Що аж тоді підуть по сій дорозі люди,
Як ми проб'єм її та вирівняєм всюди,
Як ваші кості тут під нею зогниють.

Та слави людської зовсім ми не бажали,
Бо не герої ми і не богатирі.
Ні, ми невольники, хоч добровільно взяли
На себе пута. Ми рабами волі стали:
На шляху поступу ми лиш каменярі.

І всі ми вірили, що своїми руками
Розіб'ємо скалу, роздробимо граніт,
Що кров'ю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець і за нами
Прийде нове життя, добро нове у світ.

І знали ми, що там далеко десь у світі,
Який ми кинули для праці, поту й пут,
За нами сльози ллють, мамі, жінки і діти,
Що други й недруги, гнівнії та сердиті,
І нас, і намір наш, і діло те кленуть.

Ми знали се, і в нас не раз душа боліла,
І серце рвалося, і груди жаль стискав;
Та сльози, ані жаль, ні біль пекучий тіла,
Ані прокляття нас не відтягли від діла,
І молота ніхто із рук не випускав.

Отак ми всі йдемо, в одну громаду скуті
Святою думкою, а молоти в руках.
Нехай прокляті ми і світом позабуті!
Ми ломимо скалу, рівняєм правді путі,
І щастя всіх прийде по наших аж кістках.

[1878]

Y sabíamos que nunca no nos glorificaremos,
y en memoria ninguna quedará la cruel labor,
y vendrá sólo la gente cuando el paso nivelemos,
y las piedras de granito del camino quitaremos,
sólo cuando nuestros huesos quedarán al derredor.

Y ninguna gloria humana jamás hemos codiciado
y de héroes, de tiranes no podemos presumir.
Voluntariamente todos aquí nos encadenamos
y esclavos nos hicimos de la libertad ansiada.
Íbamos como canteros hacia el claro porvenir.

Y la fe tuvimos todos, que con nuestras propias manos
esta roca en añicos vamos a despedazar.
Y será con nuestra sangre, con un ansia sobrehumana
el regalo que haremos para el mundo de mañana
y una nueva vida hermosa se podrá ya disfrutar.

Y sabíamos que lejos, en el mundo abandonado,
el que habíamos cambiado por cadenas y sudor,
las esposas, madres, hijos, tantas veces han llorado.
Los amigos y enemigos: iracundos y enojados,
nuestra obra y propósitos maldicen con rencor.

Lo sabíamos, y el alma siempre se acongojaba,
y el pecho se oprimía y dolía el corazón.
Mas ni el llanto, ni piedad, ni maldiciones asustaban,
y ninguno de nosotros el trabajo abandonaba,
ni soltaba el martillo y proseguía con tesón.

Y así marchamos todos, en columna encadenados
por un santo pensamiento. Los martillos sin soltar.
Y aunque seamos malditos y por el mundo olvidados,
derrocando aparejamos el camino a las verdades,
y pisando nuestros huesos pasará el bienestar.

[1878]

З ЦИКЛУ «ПОЕТ»

I. ПІСНЯ І ПРАЦЯ

Пісне, моя ти сердечна дружино,
Серця відродо в дні горя і сліз,
З хати вітця, як єдинеє віно,
К тобі любов у життя я приніс.

Тямлю як нині: малим ще хлопчиною
В мамині пісні заслухувавсь я;
Пісні ті стали красою єдиною
Бідного мого, тяжкого життя.

«Мамо, голубко! — було налягаю.—
Ще про Ганнусю, шумильця, вінки!»
«Ні синку, годі! Покіль я співаю,
Праця чекає мові руки».

Мамо, голубко! Зарана в могилі
Праця й недуга зложили тебе,
Пісня ж твоя в невмираючій силі
В мойому серці яснїє, живе.

Ох, і не раз тая пісня суменька
В хвилях великих невгодин життя
Тихий привіт меңи слала, мов ньєнка,
Сил додала до важкого пуття.

«Синку, кріпися! — мені ти твердила.—
Адже ж не паном родився ти, чей!
Праця, що в грїб мене вчасно вложила,
Та лиш тебе доведе до людей».

DEL CICLO “EL POETA”

I. CANCIÓN Y TRABAJO

Canción, compañera del alma mía,
consuelo de mis días desdichados.
Todo el amor, canción, que te profeso,
lo saqué un día del hogar paterno.

Recuerdo muy bien: era yo muchacho
y no me cansaba de oír a mi madre.
Aquellas canciones fueron la única
alegría en mi vida dura y mísera.

“Madre de mi alma — le decía a menudo —
cántame esas canciones populares”.
“Bien, hijito, bien, pero mientras canto
un nuevo trabajo esperan mis manos”.

Madre de mi alma, muy pronto el trabajo
y las enfermedades te llevaron.
Sin embargo, tu canción, con vigor
renovado vive en mi corazón.

¡Ay! cuántas veces tu canción me trajo,
en las vicisitudes de la vida,
palabras alentadoras de tu alma
para que yo siguiera mi camino.

“Animo, hijito — solías decirme —
tú no eres hijo de ningún señor.
El trabajo que me llevó a la tumba,
sin duda te abrirá camino a ti.”

Правда, матусю! Спасибі за раду!
Я її правди не раз досвідив.
Праця дала до життя мні принаду,
Ціль дала, щоб в манівцях не зблудив.

Праця ввела мене в тайники темні,
Відки пісень б'є чарівна нора,
Нею дива прояснилися земні,
Загадка нужди людськбї стара.

Пісня і праця — великі дві силі!
Ім я до скону бажаю служити;
Череп розбитий — як ляжу в могилі,
Ними лиш зможу й для правнуків жити.

14 юля 1883

Gracias, madrecita, por tu consejo.
Muchas veces comprobé su verdad.
El trabajo fue aliciente en mi vida,
me marcó la meta hacia la que fui.

Con él entré en moradas misteriosas
donde brotan veneros de canciones.
El me hizo ver maravillas terrenas
y comprender las desgracias humanas.

Canción y trabajo: fuerzas sublimes.
Hasta que me muera os he de servir;
y cuando me muera, la única herencia
mía será el trabajo y la canción.

14 de julio de 1883

З ЦИКЛУ «ВОЛЬНІ СОНЕТИ»

VI

Жіноче серце! Чи ти лід студений,
Чи запашний, чудовий цвіт весни?
Чи світло місяця? Огонь страшенний,
Що нищить все? Чи ти, як тихі сні

Невинності? Чи як той стяг воєнний,
Що до побіди кличе? Чи терни,
Чи рожі плодиш? Ангел ти надземний
Чи демон лютий з пекла глибини?

Чим б'єшся ти? Яка твоя любов?
В що віриш? Чим живеш? Чого бажаєш?
В чім змінне ти, а в чім постійне? Мов!

Ти океан: маниш і потопляєш;
Ти рай, добутий за ціну оков.
Ти літо: грієш враз і громом убиваєш.

1875

DEL CICLO “SONETOS LIBRES”

VI

¡Oh, corazón de la mujer! Mi anhelo
es conocer lo que eres: ¿la olorosa
y bella primavera o el frío hielo?
¿La luz lunar? ¿La hoguera pavorosa

o el inocente sueño sin recelo?
¿La militar bandera victoriosa?
¿Qué engendras: las espinas o la rosa?
¿Serás demonio o serafín del cielo?

¿De qué afección palpitas y te llenas?
¿Cuál es tu fe? ¿Qué quieres en el mundo?
¿En qué versátil eres? ¿Y constante?

Tú eres mar: me atraes, y me hundo;
Edén, logrado al precio de cadenas;
calor de estío y rayo fulminante.

1875

ІХ

Як те залізо з силою дивною,
Що другеє залізо тягне к собі
І магнетизмом звесь, не в супокою.
Зціпляєсь, але в ненастанній пробі,—

А як його безділля вкриє ржею,
Під ржею й сила гине, мов у гробі,—
Отак і серце, що, грижі стрілою
Прошиблене, само з'їдаєсь в собі.

Лиш праця ржу зотре, що грудь з'їдає,
Чуття живе, неткнуте заховає,
Непросихаючу нору живить.

Лиш в праці мужа виробляєсь сила,
Лиш праця світ таким, як є, створила,
Лиш в праці варто і для праці жить.

1880

IX

Esa fuerza del imán, portentosa
fuerza que a otro trozo de metal amarra,
vive enclaustrada, pero no reposa,
sino trabaja con vigor y garra.

Mas si la herrumbre reviste al hierro,
la fuerza en la quietud se moriría;
así el corazón hastiado, en su encierro,
sólo a sí mismo se devoraría.

Sólo el trabajo borra el moho tupido,
da vigor al músculo aletargado
y a una fuente seca podrá revivir.

El trabajo da a la vida sentido,
sólo el trabajo este mundo ha forjado
y por él vale la pena vivir.

1880

XI. СІКСТИНСЬКА МАДОННА

Хто смів сказать, що не богиня ти?
Де той безбожник, що без серця дрожі
В твоє лице небесне глянуть може,
Неткнутий блиском твої краси?

Так, ти богиня! Мати, райська роже,
О глянь на мене з свої висоти!
Бач, я, що в небесах не міг найти
Богів, перед тобою клонюсь тоже.

О бозі, духах мож ся сумнівати
І небо й пекло казкою вважати,
Та ти й краса твоя — не казка, ні!

І час прийде, коли весь світ покине
Богів і духів, лиш тебе, богине,
Чтить буде вічно — тут, на полотні.

1881

XI. MADONA SIXTINA

¿Quién se atrevió a decir que no eres Diosa?
¿Dónde el ateo con el alma helada
quien, impasible ante tu faz amada,
mirar tu celestial belleza osa?

¡Sí, eres Diosa, del cielo la rosa!
¡Ofréceme de lo alto una mirada!
Como en los cielos no vi Dioses ni hadas,
aquí de hinojos ante ti me poso.

De Dioses, duendes dudar se podría,
el cielo, el infierno un mito serían.
Pero no es un mito tu encanto inmenso.

Dioses y duendes serán olvidados,
sólo tu aspecto será venerado
por todo el mundo siempre en este lienzo.

1881

ХІІІ. ПІСНЯ БУДУЩИНІ

Знов час прийде, коли з погорди пилу
Ти отрясешся й ясною звіздою
Засяєш людям, і підуть з тобою,
Серця твою почують давню силу.

Знов час прийде, до найтяжчого бою,
Останнього, за правду й волю милу
Ти поведеш народи і прогнилу
Стару будову розвалиш собою.

І над оновленим, щасливим світом,
Над збратаними, чистими людьми
Ти зацвієш новим, пречудним цвітом.

Прийде той час! Істотою цілою
Ми чуєм хід його поза собою,
Та доживем його — не ми... не ми!

1880

XIII. CANCIÓN DEL PORVENIR

El polvo del desdén sacudirás
algún día y, como estrella radiante,
la ruta a los hombres alumbrarás
y marcharán contigo hacia adelante.

Vendrá el día del último combate
por la verdad y libertad querida.
Guiarás a los pueblos y, a su embate,
caerá hecha añicos la fábrica podrida.

Y en un mundo renovado y dichoso,
junto a hombres puros y hermanados,
lucirás un color maravilloso.

¡Ese día vendrá! En lo más profundo
lo sentimos marchar esperanzados...
¡Ay, pero no veremos ese mundo!

1880

Із збірки «Зів'яле листя»

З «ПЕРШОГО ЖМУТКУ»

I

По довгим, важким отупінню
Знов тріскає хвиля пісень,
Неначе з-під пощелу разом
Язиками блимне огонь.

Що щастям, спокоєм здавалось,
Те попелу тепла верства;
Під нею жаги і любові
Не згасла ще іскра жива.

Не згасла ще, тліла, ятрилась
Помимо сліз моїх роси;
Та вітер повіяв і попіл розвіяв —
Тепер ти огонь той згаси!

Ні, годі! Не буду гасити!
Най бухає грішний огонь!
І серце най рветься, та вільно най ллється
Бурливая хвиля пісень!

Del libro «Hojas marchitas»

DEL “PRIMER PUÑADO”

I

Una ola de canciones
bate el muro del hastío
como si de las cenizas
renacieran otros brillos.

Lo que parecía muerto
eran cenizas de antaño
donde latía una chispa
del amor inveterado.

Vivió bajo las cenizas,
sepultada en el silencio,
y nadie pudo apagarla
desde que la prendió el viento.

¡Y yo no pienso apagarla!
¡Que arda el fuego pecador!
¡Que fluya el canto con ímpetu
y que estalle el corazón!

III

Не боюсь я ні бога, ні біса,
Маю серця гіпотеку чисту;
Не боюсь я й вовка із ліса,
Хоч не маю стрілецького хисту.

Не боюсь я царів-держилюдів,
Хоч у них є солдати й гармати;
Не боюсь я людських пересудів,
Що потраплять і душу порвати.

Навіть гнів твій, дівчино-зірничко,
Не лякав мене ні крихітки:
Я люблю те рум'янеє личко
І розіскрені очі-красітки.

Лиш коли на те личко чудове
Ляже хмарою жалісна туга,
І болюще дрижання нервове
Ті усточка зціплить, як шаруга,

І докір десь у горлі пропаде,
І в знесиллі опустяться руки,
І благає підмоги, поради
Прошибаючий погляд розпуки,

Отоді моє серце стискає,
Мов кліщами, холодна тривога:
Біль німий мене більше лякає,
Ніж всі громи й злих сил перемога.

III

Yo no temo a Dios, ni al cielo.
¡Libre es mi alma!
Ni a lobo, ni a bosque yo temo
aunque no sé disparar un arma.

No temo a las coronas de los tiranos,
ni a sus cañones, ni a sus centurias;
ni a las trampas, ni a las intrigas
que me tienden espíritus malos.

Incluso tu furia, mi joven zarina,
no parece terrible entre todo lo dicho.
Me gusta el rosado para las mejillas
y los ojos furiosos, con brillo.

Pero cuando tu rostro de Diosa
pasa, de triste, a ser cruel
y comienzas a temblar, nerviosa;
y contraes tus labios, con hiel,

y desgarras sordas ofensas,
y dejas caer tus brazos con alarma,
y desesperados tus ojos bucean,
sólo quedará pedir socorro;

entonces el miedo me rodea
como una jaula fría y tenebrosa.
El dolor mudo me golpea
más que los truenos y las fuerzas odiosas.

VI

Так, ти одна моя правдивая любов,
Та, що не суджено в житті їй вдовольнитися;
Ти найтайніший той порив, що бурить кров,
Підносить грудь, та ба — ніколи не сповниться.

Ти той найкращий спів, що в час вітхнення сниться,
Та ще ніколи слів для себе не знайшов;
Ти славний подвиг той, що я б на нього йшов,
Коб віра сильная й могучая десниця.

Як згублену любов, несповнене бажання,
Невиспіваний спів, геройське поривання,
Як все найвищеє, чим душу я кормлю,
Як той огонь, що враз і гріє й пожирає,
Як смерть, що забива й від мук ослобоняє,—
Отак, красавице, і я тебе люблю.

VI

Sí, sólo eres tú mi verdadero amor,
del cual gozar en vida suerte no he tenido;
secreto impulso eres, que con amargor
inflama el pecho, aunque nunca es cumplido.

Eres el bello canto en sueños conocido,
que nunca para sí vocablos encontró.
Gloriosa hazaña eres tú a la que yo
con diestra fuerte y alta fe hubiera ido.

Como un perdido amor, anhelos fracasados,
un canto sin cantar, esfuerzos arriesgados
igual a lo inmenso que a mi alma di,
igual al fuego aquel que al calentar te quema
como la muerte que matando quita penas,
así, mi hermosura, te amo yo a ti.

VII

Твої очі, як те море
Супокійне, світляне:
Серця мого давнє горе,
Мов пилинка, в них тоне.

Твої очі, мов криниця
Чиста на перловім дні,
А надія, мов зірниця,
З них проблискує мені.

16.IV 1883.

VII

Tan serenos, cristalinos
como el mar tus ojos son:
se hunden en ellos briznas finas
de mi alma la aflicción.

Son tus ojos como fuente
que refleja mi ilusión
en el fondo reluciente
de perlina incrustación.

16.IV 1883

XIX

Я не жалуюсь на тебе, доле:
Добре ти вела мене, мов мати.
Таж де хліб родити має поле,
Мусить плуг квітки з корінням рвати.

Важко плуг скрипить у чорній скибі,
І квітки зітхають у сконанню...
Серце рвесь, уста німі, мов риби,
І душа вглибляєсь в люту рану.

А ти йдеш з сівнею й тихо сієш
В чорні скиби й незарослі рани
Нове сім'я, нові надії,
І вдихаєш дух життя рум'яний.

XIX

Destino: yo no me quejo de tu mano.
Me has llevado por el mundo como amigo.
Para que en el campo baile el trigo
se arrancan las flores con arado.

La reja rechina por la tierra negra
y agonizan las flores arrancadas.
Húmeda de tristeza, el alma
se sumerge en heridas de piedra.

Tras el arado vas y siembras
en las heridas y en los negros arañosos
la esperanza, y en tus brazos
renace la vida, con fulgores de estrella.

З «ДРУГОГО ЖМУТКУ»

II

Полудне.
Широкее поле безлюдне,
Довкола для ока й для вуха
Ні духу!
Ні сліду людей не видать...
Лиш трави, мов море хвилясте,
Зелене, барвисте, квітчасте,
І сверщики в травах тріщать.

Без впину
За річкою геть у долину,
І геть аж до синіх тих гір
Мій зір
Летить і в тиші потопає,
У пахощах дух спочиває,—
У душу тепла доливає
Простір.

Втім — цить!
Яке ж то тихеньке ридання
В повітрі, мов тужне зітхання,
Тремтить?
Чи се мое власнее горе?
Чи серце стрепалося хоре?
Ах, ві! Се здалека десь тільки
Довозиться голос сопілки.

DEL “SEGUNDO PUÑADO”

II

Las doce...
El día al descanso entregose:
¡Encima del tórrido campo
ni un lampo!
No hay nadie por todo el país...
Tan sólo este cuadro varían
las hierbas, do grillos chirrían;
son cual policromo tapiz.

Y llega
mi vista volando a la vega,
al río, a la sierra en verdor
y en flor;
me cubre el silencio cual talma,
la aroma me infunde su calma,
y dan los espacios a mi alma
calor.

Mas yo
me digo de súbito: — ¡Chito!
¿Un llanto, una súplica o un grito
se oyó?
¿Es mi corazón solamente
latiendo en mi pecho doliente?
¡Ah, no! Desde lejos, muy cauta,
me alcanza la voz de una flauta.

І ось
На голос той серце мое потяглось,
В тім раю без краю воно заридало
Без слів.
Тебе, моя зоре, воно спогадало
І стиха до строю сопілки
Поплив із народним до спілки
Мій спів.

Y así
se fue mi infeliz corazón hacia allí,
rompiendo a llorar en aquel paraíso
sin voz;
de ti se acordó, cual si fuera un hechizo,
y, aquellos sonidos marcando la pauta,
voló mi canción, de la rústica flauta
en pos.

III

Зелений явір, зелений явір,
Ще зеленіша ива;
Ой між усіма дівчатоньками
Лиш одна мені мила.

Червона рожка, червона рожка
Над усі квіти гожа;
Не бачу рожі, не бачу рожі,
Лиш її личка гожі.

Золоті зорі в небеснім морі
Моргають серед ночі,
Та над всі зорі внизу і вгорі —
Її чорнії очі.

Голосні дзвони, срібнії тони,
Слух у них потопає,
Та її голос — пшеничний колос,
Аж за серце хапає.

Широке море, велике море,
Що й кінця не видати,
Та в моїм серці ще більше горе:
Я навик її втратив.

III

¡Oh, verdes arces, mis verdes arces,
y sauce, aún más verde!
De entre toditas las jovencitas
a ti deseo verte.

¡Oh, rojas rosas, mis rojas rosas,
las flores más hermosas!
No veo aquella roseta bella,
sino la cara de ella.

La noche oscura la luz fulgura,
y del albor me alegro;
mas no hay albores ni resplandores
cual sus ojitos negros.

Los sones finos son argentinos,
su melodía agrada;
mas como espiga susurra amiga
la voz de mi adorada.

¡Oh, mar extenso, serás inmenso,
por más que te contemple!
Estoy aflicto, y es porque pienso:
se ha ido para siempre.

IV

Ой ти, дівчино, з горіха зерня,
Чом твоє серденько — колюче терня?

Чом твої устонька — тиха молитва,
А твоє слово острє, як бритва?

Чом твої очі сяють тим чаром,
Що то запалює серце по жаром?

Ох, тії очі темніші ночі,
Хто в них задивиться, й сонця не хоче!

І чом твій усміх — для мене скрута,
Серце бентежить, як буря люта?

Ой ти, дівчино, ясная зоре!
Ти мої радощі, ти моє горе!

Тебе видаючи, любити мушу,
Тебе кохаючи, загублю душу.

IV

¡Ay, dime, ¿por qué, cerecita divina,
es tu corazón más punzante que espina?!

¿Por qué son tus labios un rezo tranquilo,
y cada palabra es aguda cual filo?

¿Por qué en tu mirada refulge un encanto
que llega hasta el alma, abrasándola tanto?

¡Oh, esa mirada, cual noche estrellada!
Al verla, parece que el sol ya no es nada.

Y tu sonreír, dí, ¿por qué me atormenta
e inquieta el sentir, cual borrasca violenta?

¡No, tú eres un alba brillante y serena!
Me causas dolor y alegría, mi nena;

te veo y no espero extinguir mi querer,
y porque te quiero, me voy a perder.

V

Червона калино, чого в лузі гнешся?

Чого в лузі гнешся?

Чи світла не любиш, до сонця не пнешся?

До сонця не пнешся?

Чи жаль тобі цвіту на радощі світу?

На радощі світу?

Чи бурі боїшся, чи грому з блакиту?

Чи грому з блакиту?

Не жаль мені цвіту, не страшно і грому,

Не страшно і грому.

І світло люблю я, купаюся в ньому,

Купаюся в ньому.

Та вгору не пнувся, бо сили не маю,

Бо сили не маю.

Червоні ягідки додолу схиляю,

Додолу схиляю.

Я вгору не пнуся, я дубам не пара,

Я дубам не пара;

Та ти мене, дубе, отінив, як хмара,

Отінив, як хмара.

V

¡Oh! rojo mundillo, ¿por qué te ladeas,
por qué te ladeas?

¿La luz no te agrada, y el sol no deseas,
el sol no deseas?

¿O guardas con celo tus flores en velo,
tus flores en velo?

¿O temes tormentas o el trueno en el cielo,
el trueno en el cielo?

No guardo mis flores ni temo el trueno,
ni temo el trueno;
me agrada la luz, y de luz yo me lleno,
de luz yo me lleno.

Mas no me enderezo: me siento bien flojo,
me siento bien flojo;
mis frutos de rojo ladeo y arrojó,
ladeo y arrojó.

La encina es más grande, y mi tronco se inclina,
mi tronco se inclina:
cual nube, a la sombra me pones, encina,
me pones, encina.

VII

Ой жалю мій, жалю,
Гіркий непомалу!
Упустив я голубочку
Та вже не спіймаю.

Як була близенько,
Не дав їй принади,—
А тепер я не знаходжу
Для серця розради.

Як була близенько,
Я ще вагувався,
Щоб так швидко улетіла,
Я й не сподівався.

А як улетіла,
Вернуть не схотіла,
То забрала за собою
Мою душу з тіла.

Забрала всі мрії,
Всі втіхи, надії,
Як весна бере з собою
квіти запашнії.

VII

¡Ay, desgracia mía!
¡Ay, desgracia amarga!
Ir dejé la tórtola
y no puedo hallarla.

Cuando estaba cerca,
no le di cariño,
y hoy mi corazón
ya no encuentra alivio.

Cuando estaba cerca,
yo aún vacilaba;
que se fuera pronto,
nunca lo esperaba.

Y después de irse,
retornar no quiere;
se llevó consigo
mi alma para siempre.

Se llevó esperanzas,
gozos e ilusiones,
cual la primavera,
olorosas flores.

XII

Чого являєшся мені
У сні?
Чого звертаєш ти до мене
Чудові очі ті ясні,
Сумні,
Немов криниці дно студене?
Чому уста твої німі?
Який докір, яке страждання,
Яке несповнене бажання,
На них, мов зарево червоне,
Займається і знову тоне
У тьмі?

Чого являєшся мені
У сні?
В житті ти мною згордувала,
Моє ти серце надірвала,
Із нього визвала одні
Оті ридання голосні —
Пісні.
В житті мене ти й знать не знаєш,
Ідеш по вулиці — минаєш,
Вклонюся — навіть не зирнеш
І головою не кивнеш,
Хоч знаєш, знаєш, добре знаєш,
Як я люблю тебе без тям,
Як мучусь довгими ночами
І як літа вже за літами
Свій біль, свій жаль, свої пісні
У серці здавляю на дні.

XII

¿Por qué te veo en sueños, dí,
a ti?
¿Por qué me miras siempre así
con tu mirar tan triste, hermoso,
turquí,
cual fondo gélido de un pozo?
¿Por qué tus labios de rubí
son mudos? ¿Qué dolor, reproche
o qué deseo no cumplido,
como alba, en ellos relucido,
de nuevo se hunde en negra noche,
allí?

¿Por qué te veo en sueños, dí,
a ti?
En vida real, me despreciaste,
mi pobre corazón quebraste
y le arrancaste — ¡ay de mí! —
su canto, llanto y frenesí...
¡Que sí!
En vida, nunca me haces caso,
y, cuando por la calle paso
y te saludo, no me ves
y no contestas ni una vez.
Mas sabes que de amor me abraso,
porque te quiero con locura,
que son las noches mi tortura,
que mi dolor por años dura,
y que lo guarda, cual canción,
el fondo de mi corazón.

О, ні!
Являйся, зіронько, мені
Хоч в сні!
В житті мені весь вік тужити —
Не жити.
Так най те серце, що в турботі,
Неначе перла у болоті,
Марніє, в'яне, засиха,—
Хоч в сні на вид твій оживає,
Хоч в жалощах живіше грає,
По-людськи вільно віддиха,
І того дива золотого
Зазнає, щастя молодого,
Бажаного, страшного того
Гріха!

¡Oh, no!
¡Siquiera en sueños ven a mí,
aquí!
En este valle es mi existencia
dolencia.
Mi corazón, de alarma lleno,
igual que perlas en el cieno
hoy se marchita sin querer;
¡Que en sueños, aunque sea, vibre!
¡Que, al ver tu imagen, lata libre!
¡Que aspire, cual humano ser,
y aquel milagro delicioso
conozca, en su pasión de mozo:
ansiado y tan pecaminoso
placer!

Із збірки «Мій Ізмарагд»
З ЦИКЛУ «ПОКЛОНИ»

III. РЕФЛЕКСІЯ

Важке ярмо твоє, мій рідний краю,
Не легкий твій тягар!
Мов під хрестом, отсе під ним я упадаю,
З батьківської руки твоєї допиваю
Затроєний пугар.

Благословлю тебе! Чи ждять тобі ще треба
Поваги й блиску від будучини,
Чи ні,— одного лиш тобі благаю з неба,
Щоб з горя й голоду не бігли геть від тебе
Твої найкращії сини.

Щоб сіячів твоїх їх власне покоління
На глум не брало і на сміх.
Щоб монументом їх не було те каміння,
Яким в відплату за плодючєє насіння
Ще при житті обкидувано їх.

Del libro «Mi Izmaragd»

DEL CICLO “SALUTACIONES”

III. REFLEXIÓN

¡Qué pesado es tu yugo, tierra mía!
¡Y nada ligero el fardo!
Arrastrándome voy con esa cruz encima
y, de tu paterna mano,
apuro la copa de veneno que me brindas.

¡Bienaventurada seas! No sé si mañana
te esperan glorias y esplendores.
Lo único que mi voz al cielo clama
es que tus mejores hijos no te abandonen
desesperados por el hambre y las desgracias.

Que no se mofen las generaciones venideras,
con canciones mordaces,
de los que sembraron el bien en nuestra tierra.
Que un monumento no les levanten
con la paga que les dieron: un montón de piedras.

IV. СІДОГЛАВОМУ

Ти, брате, любиш Русь,
Я ж не люблю, сарака!
Ти, брате, патріот,
А я собі собака.

Ти, брате, любиш Русь,
Як хліб і кусень сала,—
Я ж гавкаю раз в раз,
Щоби вона не спала.

Ти, брате, любиш Русь,
Як любиш добре пиво,—
Я ж не люблю, як жнець
Не любить спеки в жниво.

Ти, брате, любиш Русь,
За те, що гарно вбрана,—
Я ж не люблю, як раб
Не любить свого пана.

Бо твій патріотизм —
Празнична одежина,
А мій — то труд важкий,
Гарячка невдержима.

Ти любиш в ній князів,
Гетьманя, панування,—
Мене ж болить її
Відвічне страждання.

IV. AL DE LA CABELLERA CANA

Tú, hermano, amas a Rusia;
yo, pobretón, no la quiero.
Tú, hermano, eres patriota;
y yo nada más que un perro.

Tú, hermano, amas a Rusia
como al pan y a la cecina;
yo, para que no se duerma
ladro de noche y de día.

Tú, hermano, amas a Rusia
como a la buena cerveza;
yo no, como el segador
no ama al sol cuando calienta.

Tú, hermano, amas a Rusia
cuando se viste de fiesta;
yo, como ama a su señor
el esclavo de la gleba.

Y es que tu patriotismo
es vestidura elegante.
El mío un trabajo rudo,
pesadilla inaguantable.

Tú amas a sus señores,
príncipes y señoríos;
a mí me duele muy hondo
su sempiterno martirio.

Ти любиш Русь, за те
Тобі і честь, і шана,
У мене ж тая Русь —
Кривава в серці рана.

Ти, брате, любиш Русь,
Як дім, воли, корови,—
Я ж не люблю її
З надмірної любови.

Tú amas a Rusia y, por eso,
gozas de honor y de fama.
Esa Rusia para mí
es una espina en el alma.

Tú, hermano, amas a Rusia
porque le chupas la sangre;
pero yo, yo no la quiero
con amor inmensurable.

VI. ДЕКАДЕНТ

(В. Щуратові)

Я декадент? Се новина для мене!
Ти взяв один з мого життя момент,
І слово темне підшукав та вчене,
І Русі возвістив: «Ось декадент!»

Що в моїй пісні біль, і жаль, і туга —
Се лиш тому, що склалось так життя.
Та є в ній, брате мій, ще нута друга:
Надія, воля, радісне чуття.

Я не люблю безпредметно тужити
Ні шуму в власних слухати вухах;
Поки живий, я хочу справді жити,
А боротьби життя мені не страх.

Хоч часто я гірке й квасне ковтаю,
Не раз і прів, і мерз я, і охрип,
Та ще ж оскомини хронічної не маю,
Їатар кишок до мене не прилип.

Який я декадент? Я син народа,
Що вгору йде, хоч був запертий в льох.
Мій поклик: праця, щастя і свобода,
Я є мужик, пролог, не епілог.

VI. EL DECADENTE

(A V. Schurat)

¿Soy decadente? Es una novedad.
De mi vida un punto tú tomaste,
con sabia voz carente de verdad,
¡es decadentista!, proclamaste.

Si en mi canto hay tristeza y pesar
es porque así es mi vida de hoy en día
mas tiene otra nota mi cantar
la de la aspiración y la alegría.

Yo no soporto penas sin motivo
ni ruidos en oídos escuchar
la vida útil quiero mientras vivo
la lucha no me puede intimidar.

Y aunque a menudo yo sentí amargura,
y ronco y congelado estuve ya
aún no me dolió la dentadura
y la gastritis no me agredirá.

¿Soy decadente? No. Del pueblo soy
y asciendo tras salir de mi penal;
por la labor y libertad estoy:
soy hombre yo, el principio y no el final.

Я з п'ющимп за пліт не виливаю,
З їдцями їм, для бійки маю бук,
На празнику життя не позиваю,
Та в бідності не опускаю рук.

Не паразит я, що дуріє з жиру,
Що в будні тільки й дума про процент,
А для пісень на «шрррум» настроїть ліру.
Яквй же я у біса декадент?

Con bebedores al beber soy duro,
en las peleas nunca callaré,
en el festín vital yo no me aburro,
y en la pobreza no decaeré.

Parásito no soy, envuelto en grasa,
que todo en porcentaje quiere ver,
y cuya lira toca alegre en casa.
¡Qué diablos decadente voy a ser!

VII. МОЇЙ НЕ МОЇЙ

Поклін тобі, моя зів'яла квітко,
Моя розкішна, невідступна мріє,
Остатній сей поклін!
Хоч у житті стрічав тебе я рідко,
Та все ж мені той спогад серце гріє,
Хоч як болючий він.

Тим, що мене ти к собі не пустила,
В моїх грудях зглушила і вгасила
Любовний, дикий шал,
Тим ти в душі, сумній і самотній,
Навік вписала ясний і високий
Жіночий ідеал.

І нині, хоч нас ділять доли й гори,
Коли на душу ляжуть злії змори,
Тебе шука душа
І до твоєї груді припадає,
У стіп твоїх весь свій тягар скидає,
І голос твій весь плач її втиша.

А як коли у сні тебе побачу,
То, бачиться, всю злість і гіркість трачу
І викидаю, мов гадюк тих звій;
Весь день мов щось святе в душі лелію,
Хоч не любов, не віру, не надію,
А чистий, ясний образ твій.

VII. MÍA PERO NO

Sueño mío maravilloso, fascinante,
flor marchita querida,
mi postrer adiós te envío.
Si te vi raras veces en la vida,
tu recuerdo le da brío
al corazón, abierta herida.

Al no ser correspondido,
el fuego de mi amor arrebatado
en mi pecho sofocaste.
Y a pesar de causar tanto mal
a mi alma, la imagen en ella grabaste
de la mujer ideal.

Hoy que nos separa la distancia,
si me asaltan aciagos pensamientos,
sale a buscarte mi alma.
Deja a tus pies su fardo de sufrimientos,
en tu regazo encuentra calma
y se libra de todos sus tormentos.

Y cuando en sueños logro verte,
me sacudo el odio y la amargura
y revive en mi pecho la confianza.
El alma se me anega de ternura
— sin fe, sin amor, sin esperanza —
pero toda llena con tu imagen pura.

Рубач

(Із переказів народних)

В вандрівці жити я блудив багато,
блудив, бо правди і добра шукав,
в добро і правду віруючи свято.

І в темну пуцу раз я заблукав:
не стало стежки, дебі вкруг і ломи,
не дуже серце страх мені стискав.

А з заходу вже гуркотіли громи,
вже блискало... І серця свого я
спитав: «О серце, де, куди йдемо ми?»

Мов темна темрява вся життя моя
мені вказалась; ні одної хвили
не бачив я, щоб до ладу була.

І скрикнув я в тривозі і безсиллі:
«О, хто на тихі води проведе
мене з отсеї збуреної хвили?»

Втім, гляну, поміж ломами іде
спокійно, певно, в простій кафтанині
робітник. «Відки, брате, йдеш і де? —

аж скрикнув я. — От щастя маю нині,
що доля наднесла тебе мені,
щоб ти із сеї вивів мя пустині!»

«Ходім», — сказав він. Певні і міцні
були його всі поступи. На нього
гляючи, йшов я німо, мов у сні.

El nacnero

(Leyenda popular)

En esta vida mucho yo vagué:
vagué buscando el bien y la verdad,
teniendo en mis ideales firme fe.

Y entré en un bosque por casualidad;
la senda se perdió, y me dio temor
la lobreguez de la frágosidad.

Se oyó de pronto el trueno; ¡qué fragor!
Relámpagos... Y hablé a mi corazón:
“¿Adónde vamos? ¡Dime, por favor!”

Mi vida entera como oscuro hondón
me pareció; ni una ola recordé
que se encontrara quieta en el ciclón.

Y así, alarmado y débil, yo exclamé:
“¿Hay alguien que salvarme pueda aún
de la procela que en redor se ve?”

Y vi llegar con paso firme a algún
obrero en un sencillo traje gris.
Yo le grité: “Si no andas al tuntún,

pues ¿dónde vas, hermano? ¡Soy feliz,
porque el destino enviarte tuvo a bien,
a fin que me salvaras en un tris!”

Y el hombre contestó: “¡Conmigo ven!”
Y, al ver su andar seguro y tan audaz,
igual que en sueños caminé también.

В руках сокиру він держав. Де много
стриміло лому, хабузу плелось,
що, бачилось, повік тут ні для кого

нема проходу, і мені б прийшлося
вертати в темінь,— сильною рукою
рубнув він — і прохід свобідний ось!

Де яр холодний, під стрімков скалою
вода шуміла, спинюючи хід,—
він знов рубнув, з оздобою цілою

валилось древо кладков через брід.
На все те я глядів і дивувався,
но йшов. Ось ліс вже перед нами зрід,

простір світліший з-поза тьми вказався.
І на широке поле ми ввійшли:
хоч як далеко погляд розбігався,

то все по рівній він котивсь землі,
ні перепони не стрічав, ні краю,
ані шляхів, що в села б нас вели.

Но ось, коли пильніш я позираю,
аж серед поля тут і там стоять,
мов чорні птиці — що таке, не знаю.

Недвижно, в довгий, безконечний ряд
вони по шнуру тягнуться: чим далі
слідять їх очі, тим їх більше зрять.

До чорних тих точок ми прямували;
но, наблизившись, я з ляком пізнав:
не птиці — шибениці се стояли.

Llevaba el hombre un hacha enorme, mas
había en torno tanto matorral,
que yo creí deber marcharme atrás

por no poder salir de un bosque tal...
¡Y el hombre alzó la mano y, con vigor,
de un solo hachazo abrió un camino ideal!

En el barranco do se oyó un rumor
y el paso nos cerró un arroyo azul,
pegó un hachazo más mi salvador,

y un árbol, con su adorno en verde tul,
caer cual puente sobre el agua vi.
Seguimos nuestra marcha, y un paúl

y luego un campo divisé ante mí.
Por lejos que dejase yo volar
mi vista encima de este campo, allí

no pude ni un obstáculo encontrar:
tan sólo espacios vastos contemplé,
sin senda que llevara a algún hogar.

Mas, cuando yo la vista agudicé,
de súbito algo veo en el confín,
como aves grandes; lo que son, no sé.

Alineadas, negras como hollín...
Su larga hilera inmóvil siempre está;
por más que mires, no verás su fin.

Nos dirigimos ambos por allá,
y, al acercarme, vi con mucho horror
que no eran aves: ¡horcas eran ya!

На кожній вітер трупа ще гойдав,—
і серце в мні застило із тривоги,
но провідник спокійно мні сказав:

«Се шлях наш! Сеї не лякайся дороги!
Найліпші, найсвятіші йшли по ній!
Святе місце топчуть наші ноги!

Отут припадь! отут молитву дій!»
І ми оба навколішки припали,
молилися при шибениці тій.

А як ми, помолившись, знов устали,
мій провідник сокиру в руки взяв
і замахнувсь — і разом затріщали

всі шибениці, степ весь застогнав,
і грім на небі грізно обізвався,
і щезли трупи, чистий степ остав.

Наперед знов мій провідник подався,
а я за ним; ішли ми довгий час,
аж ось далеко на степу вказався

мов чорний хрущ. Чим ближче, він чимраз
і ріс, і ріс, аж як вже туй ми стали,
побачили: се церква проти нас.

Свічки рясні в церкві тій палали,
куривсь кадила запахуючий дим,
плачливі співи серце розбивали.

На вівтарі, мабуть, богам товстим
у жертву, людських сердець живих, пробитих
курилось много; путом золотим

Sentí en mi alma un angustioso helor,
al ver de cuerpos muertos el vaivén,
me dijo empero quieto mi mentor:

“¡No temas! ¡Nuestra ruta es hoy también!
¡Es un lugar sagrado, y santos son
los que murieron propugnando el bien!

¡De hinojos! ¡A rezar con devoción!”
Y, arrodillados ambos, él y yo,
al pie de una horca hicimos oración.

Al levantarse, el hombre su hacha asió,
de nuevo alzó la mano y esta vez
en el cadalso un golpe fuerte dio.

Crujió el cadalso y se arruinó; después
gimió la estepa, resonó el tronar,
y todo se esfumó en un dos por tres.

Mi guía, mientras, ya volvió a marchar.
Me fui tras él por el extenso erial
y, al fin, logré a lo lejos divisar

algún objeto oscuro que era cual
escarabajo; al acercarnos, él
tomó la forma de una catedral.

Había velas en el templo aquel,
olor a incienso y canto muy llorón:
rompía el corazón su falsa miel.

En holocausto a Dios el Gordiflón,
humeaba perforado en el altar
no poco vivo humano corazón.

окований, на колючках укритих
лежав там Розум, молячись, попи
вже зачали на нього ніж острити.

І спів гримів: «Блаженні всі стовпи,
всі, що не бачили, а мають віру,
що люблять бога нашого стопи,

а брата ріжуть богу на офіру!
Наш бог — се замордована Любов,
убитий Розум! Тож і в жертву щирю

для нього ми мордуємо Любов
і ріжем Розум! О, прийми, наш боже,
той дар, що ми кладемо пред тобов!»

І рік мені мій провідник: «Се ложе
сну вічного, се злоби клятий спів,
се тьма, що світлом статися не може!»

І, взявши камінь, що тут бовванів,
він кинув на церковне середстіння
й мені то само учинить велів.

Загримало о стіни те каміння,
він топором підвалину затав,—
і з грохотом звалилося склепіння,

земля стряслась, пил небо закривав,—
і третій раз страшливо загриміло.
Тремтячи, я провідника спитав:

Sobre unos pinchos yo en aquel lugar
el Juicio encadenado vi yacer;
los curas su arma iban a afilar.

Tronaba el coro: “¡Beato es todo ser
que no lo ha visto, tiene fe y sin voz
los pies divinos besa con placer

y a sus hermanos sacrifica a Dios!
Es nuestro Dios el degollado Amor
y el Juicio muerto, ¡sólo estos dos!

¡Por eso se acuchilla aquí al Amor,
se mata al Juicio! ¡Dios, recibe a tus
devotos, que te obsequian con fervor!”

Mi guía dijo: “¡Qué pesada cruz!
¡El lecho de la muerte a su merced,
tinieblas que jamás devienen luz!”

Cogió una piedra, junto a la pared,
y, tras mandarme obrar de modo igual,
la echó al tabique; yo sentí la sed

de destrucción y lo hice así. Al final,
mi guía un golpe con el hacha dio,
y con fragor cayó la catedral.

Tembló la tierra, el cielo se cubrió,
tronó de nuevo, como en tempestad,
y, tiritando, al hombre dije yo:

«Хто ти і що се ти зробив за діло?»
І рік він: «Я рубач, ти ж бачиш сам!
Прочищую путь волі й правди сміло.

Чи хочеш? Я тобі топір цей дам.
Що я робив, те й ти роби по миру!
Туди твій шлях, і ціль твоя он там!

Підеш?» — «Піду!» Він дав мені сокиру.

“¿Qué has hecho tú? ¿Quién eres de verdad?”
“Pues, ¿no lo ves? — me dijo —. ¡Hachero soy,
camino abro yo a la libertad!

Si quieres, esta mi hacha te la doy.
¡Harás lo mismo tú, del norte al sur!
¡Es tu camino, tu objetivo de hoy!

¿Irás?” — “¡Iré!” — Y él diome la segur.

Із збірки «Semper tiro»

SEMPER TIRO

Життя коротке, та безмежна штука
І незглибиме творче ремесло;
Що зразу, бачиться тобі було
Лиш оп'яніння, забавка, ошука,
Те в необнятий розмір уросло,
Всю душу, мрії всі твої ввіссало,
Всі сили забира і ще говорить: «Мало!»

І перед плодом власної уяви
Стоїш, мов перед божеством яким,
І сушиш кров свою йому для слави,
І своїх нервів сєк, свій мозок перед ним
Кладеш замість кадила й страви,
І чуєш сам себе рабом його й підданам,
Та в серці шепче щось: «Ні, буду твоїм паном».

Не вір сим пошептам! Зрадлива та богиня,
Та Муза! Вабить, надить і манить,
Щоб виссать «я» твоє, зробить з тебе начиння
Своїх забагань, дух твій спорожнить.
Не вір мелодії, що з струн її дзвенить:
«Ти будеш майстром, будеш паном тонів,
І серць володарем, і владником мільйонів».

Del libro «Semper tiro»

SEMPER TIRO

La vida es corta, el arte es infinito,
medir es imposible la creación:
tu obra miras tú sin atención
y ves embriaguez, juguete, mito.
Sin límites el arte se extendió,
no hay sueño ya, ni alma hay tampoco,
de todo te privó y aún te dice: “¡Es poco!”

Y ante el fruto de tu propio crear
posado estás como si es la deidad
para su gloria la sangre has de quemar,
el seso, jugo de tus nervios y la bondad
los pones cual ofrenda al altar:
y aunque sientes que eres siervo y esclavo,
susurra algo al corazón: “Seré tu amo”.

¡No des fe a los susurros! Falsa es la Diosa
y Musa, que te atrae y encanta
chupándote tu “yo”, quitarte el alma osa,
y a sus caprichos te quebranta.
No hay que fiar de la canción que ella canta:
“Serás maestro, dueño de millones,
de la tonada el amo, y de los corazones.”

О, не дури себе ти, молодая ліро!
Коли в душі пісень тісниться рій,
Служи богині непохитно, щиро,
Та панувать над нею і не мрій.
Хай спів твій буде запахуще миро
В пиру життя, та сам ти скромно стій
І знай одно — *poëta semper tiro* ¹.

¹ Поет завжди учень (*лат.*)

No debes engañarte, nuestra joven lira:
cuando en el alma hay mucho que cantar.
Con firme amor a la Diosa sirve,
ni sueñes nunca a ella gobernar
ni aún si el canto sea la fragante mirra
modesto por la vida has de pasar
y has de saber: poëta semper tiro ¹.

¹ El poeta es siempre alumno (*lat.*)

БУРКУТСЬКІ СТАНСИ ¹

I

Кожда кичера в млі,
Кождий плай закуривсь —
Що за мла на твоєму чолі?
Ти чого, брате мій, зажурились?

Як потік клекотить!
Як гуде Черемош!
Щось таємнее душу гнітить,
Якихсь дум обігнаться не мож.

Щось таке, мов докір,
Над душею гука,
Мов та каля, що в млі поверх гір
Сумно скигнуть і дощ наклика.

¹ Буркут — назва селища
в Східних Карпатах.

ESTROFAS DE BURKUT ¹

I

La neblina, doquier:
rocas, sendas en gris...
¿Qué pesares afligen tu ser?
Dime, hermano: ¿Serás infeliz?

¡Qué torrente a mis pies!
¡Ruge mi Cheremosh!
Algo oculto — pensares, tal vez —
me atormenta de un modo feroz.

Un reproche oigo yo
sobre mi alma sonar,
cual galfarro que al cielo subió
a llorar y la lluvia llamar.

¹ Burkut: nombre del poblado
en los Cárpatos Orientales.

II

Дівчино, моя ти рибчино,
Дівчино, кохання моє,
Ти, мого страждання причино,
Скарбнице, що щастя дає!

Обоє підемо, обоє,
В далеку мандрівку життя.
Нічого не страшно з тобою,
Бо ти чудодійне дитя.

Ти стрілиш очима — і горе
Розвієсь, мов мла на версі;
Всміхнешся — й розбурхане море
Покловиться твоїй красі.

II

¡Mi encanto, te quiero yo tanto!
¡Mi encanto, en ti sola estarán
las causas de todo mi llanto,
las fuentes que dicha me dan!

Iremos los dos por la vida,
camino de enorme largor.
Contigo, hechicera querida,
ya nada me infunde temor.

Tus lúcidos ojos la pena
dispersan, cual la oscuridad;
si ríes, el mar se serena
y admira tu joven beldad.

III

ОЛЬЗІ С.

Найгарніша для нас
Загранична квітка;
Найлюбіше лице,
Що стрічається зрідка.

Найчистіша сльоза,
Причарована штукою;
Найвірніша любов,
Усвячена розлукою.

III

A OLGA S.

La más linda, quizás,
es la flor extranjera;
y es la más bella faz
la que mucho se espera.

Es el llanto más puro
el que el arte suscita;
y el amor más seguro
en ausencia palpita.

IV

О, розстроєна скрипка, розстроєна!
Стільки рук нетямущих, брудних
Доторкалося струн чарівних —
І вона їх розстроєм напоєна.

Ріже вухо страшними акордами,
У тонац'ї ніяк не встоїть...
Де ти, майстре, щоб вмів настроїть,
Оживить її співами гордими?

IV

¡Destemplado el violín, destemplado!
Manos sucias, ineptas, sin fin,
cada mágica cuerda han tocado,
y se entona de falso el violín.

Mis oídos y mi corazón
hiere todo su acorde siniestro...
¿Dónde estás, talentoso maestro,
que le vuelvas la vida y el son?

З поеми «Пригоди Дон-Кіхота»

ПРОЛОГ

(Уривок)

Іспанія! Іспанія!
Мов у казочнім сні,
Той земний рай, чудовий край
Ввижається мені.

Ярке сонце сипле жар
Тепла і краси,
Зима на горах там сидить,
Не сміє вниз зійти.

Вічнозелені ліси
Розкішно шепчуть, знай,
І ріки срібні шумлять
І поять спраглий край.

Один лиш серед блисків тих
І гір, лісів і рік,
Посеред раю земного
Бідує чоловік.

Хоч не зверху, то в серці ще
Він носить, в голові
Тиранства і пониження
Кайдани вікові.

Тепер він звільна двигавсь
На новий світлий шлях,
Та давні рани ще болять,
Не вигас давній жах.

Del poema «Las aventuras de Don Quijote»

PRÓLOGO

(Fragmento)

¡España, oh, mi España!
Edén es terrenal
así en sueños veo yo
la tierra virginal.

El sol vertiendo su calor,
belleza y placer,
las nieves en el monte están,
no osan descender.

Los bosques siempre en su verdor,
cantándonos, sabed,
plateados ríos del lugar
calmando están la sed.

Y en medio de ese esplendor
del río y robledal,
el hombre triste y sólo está,
en tierra sin igual.

Si no por fuera, lleva él
en mente y corazón
la tiranía secular,
cadenas, vejación.

Por un camino límpido
avanza en libertad,
heridas viejas siente aún,
no olvida la maldad.

Іспанія! Іспанія!
При слові тім у нас
Не винішній явиться край
І не вчорашній час.

А та величная доба,
Коли півмісяць впав,
Скінчилась вікова борба,
Іспанець паном став;

Коли в одно сполучений
Народ народом вчувсь,
І з запалом побідника
До діл, наук метнувсь.

¡España, oh, mi España!
Ya bien se deja ver
que no es la tierra actual
ni el tiempo de ayer.

Sino es la magna época,
sin medialuna ya:
de nuevo es libre el español,
cesó la lid seglar.

Y así en un pueblo unido
la gente se agrupó
y con ardor de vencedor
a la labor se dio.

ЗМІСТ

Дмитро Павличко.

Де кілька слів про поезію Івана Франка. 5

Із збірки «З вершин і низин»

DE PROFUNDIS

Гімн. Замість пролога 14

З ЦИКЛУ «ВЕСНЯНКИ»

- I. «Дивувалась зима...» 18
- II. «Гримить! Благодатна пора наступає...» 24
- III. «Гріє сонечко!..» 26
- IV. «Вже сонечко знов по лугах...» 30
- V. «Земле, моя всеплодюча мати...» 32
- X. «Весно, ох, довго ж на тебе чекати!..» 34
- XI. «Рад би я, весно, в весельшій нуті...» 36
- XII. «Ой, що в полі за димове?..» 38
- XIII. «Весняні пісні...» 42
- XV. Vivere memento! 48

СКОРБНІ ПІСНІ

- I. «Не винен я то́му, що сумно співаю...» 52
- II. «Бувають хвили — серце мліє...» 54
- III. «До моря сліз, під тиском пересудів...» 56
- IV. «Нехай і так, що згину я...» 58
- V. «Тяжко-важко вік свій коротати...» 60
- VI. «Вій, вітре, горою...» 62
- VII. Думка в тюрмі 64
- VIII. «Відпуралися люди мене!..» 68
- IX. «Мій раю зелений...» 70

З ЦИКЛУ «НІЧНІ ДУМИ»

- I. «Ночі безмірніі, ночі безсонніі...» 74
- VI. «Догорають поліна в печі...» 76
- VII. «Не покидай мене, пекучий болю...» 78
- VIII. «Місяцю-князю!..» 82

З ЦИКЛУ «ДУМИ ПРОЛЕТАРІЯ»

- I. На суді 84
- II. Милосердним 88
- III. Semper idem! 92
- V. «Всюди нівéчиться правда...» 94
- VIII. «Не люди наші вороги...» 96
- IX. «Не довго жив я в світі ще...» 100

З ЦИКЛУ «EXCELSIOR!»

- V. Каменярі 102

З ЦИКЛУ «ПОЕТ»

- I. Пісня і праця 106

З ЦИКЛУ «ВОЛЬНІ СОНЕТИ»

- VI. «Жіноче серце! Чи ти лід студений...» 110
- IX. «Як те залізо з силою дивною...» 112
- XI. Сікстинська мадонна 114
- XIII. Пісня будучини 116

Із збірки «Зів'яле листя»

З «ПЕРШОГО ЖМУТКУ»

- I. «По довгім, важкім ступінню...» 118
- III. «Не боюсь я ні бога, ні біса...» 120
- VI. «Так, ти одна моя правдивая любов...» 122

- VII. «Твої очі, як те море...» 124
XIX. «Я не жалуюсь на тебе, доле...» 126

З «ДРУГОГО ЖМУТКУ»

- II. «Полудне...» 128
III. «Зелений явір, зелений явір...» 132
IV. «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...» 134
V. «Червона калино, чого в лузі гнешся?..» 136
VII. «Ой жалю мій, жалю...» 138
XII. «Чого являєшся мені...» 140

Із збірки «Мій Ізмарагд»
з циклу «ПОКЛОНИ»

- III. Рефлексія 144
IV. Сідоглавому 146
VI. Декадент 150
VII. Моїй не моїй 154

Рубач

(Із переказів народних) 158

Із збірки «Semper tiro»

Semper tiro 168

БУРКУТСЬКІ СТАНСИ

- I. «Кожда кичера в млі...» 172
II. «Дівчино, моя ти рибчино...» 174
III. Ользі С. 176
IV. «О, розстроєна скрипка, розстроєна!..» 178

З поеми «Пригоди Дон-Кіхота»

Пролог. *(Уривок)* 180

SUMARIO

Dmitró Pavlichko.

Unas palabras sobre la poesía de Iván Frankó.

Traducción de Rafael Estrela. 9

Del libro «De los altos y bajos»

DE PROFUNDIS

El revolucionario eterno. Himno.

Traducción de Lev Olevski 15

DEL CICLO “PRIMAVERALES”

I. “Se asombraba el invierno...”

Traducción de Arturo Vergara 19

II. “¡Truena! Un nuevo tiempo se acerca...”

Traducción de Arturo Vergara 25

III. “¡Ya caliente el sol!”

Traducción de Lev Olevski 27

IV. “Ha llegado el sol a los campos...”

Traducción de Arturo Vergara 31

V “Tierra mía, madre fecunda y pura...”

Traducción de Arturo Vergara 33

X. “¡Oh! ¡Cómo me canso de esperarte, primavera!...”

Traducción de Arturo Vergara 35

XI. “Con una alegre canción, primavera...”

Traducción de Igor Brey 37

XII. “¿Qué humea en el campo?...”

Traducción de Lev Olevski 39

XIII. “Tiernas canciones mías...”

Traducción de Arturo Vergara 43

XV. Vivere memento!

Traducción de Arturo Vergara 49

CANTOS DOLOROSOS

- I. "Yo no soy culpable de mi triste canto..."
Traducción de Arturo Vergara 53
- II. "El corazón, a veces, se retuerce..."
Traducción de Arturo Vergara 55
- III. "A los mares de lágrimas — de pena y quebranto..."
Traducción de Arturo Vergara 57
- IV. ¡Que sea así que muera yo...!"
Traducción de Lev Olevski 59
- V. "Penoso es vivir la vida en el silencio..."
Traducción de Arturo Vergara 61
- VI. "¡Oh, viento serrano!..."
Traducción de Igor Brey 63
- VII. Meditaciones en la cárcel.
Traducción de José Vento 65
- VIII. "¡Se alejaron de mí los amigos!..."
Traducción de José Vento 69
- IX. "Mi paraíso verde...!"
Traducción de José Vento 71

DEL CICLO "PENSAMIENTOS NOCTURNOS"

- I. "Noches sin fin, suplicio cruel y lento..."
Traducción de José Vento 75
- VI. "Ya se apaga el fuego en la estufa..."
Traducción de José Vento 77
- VII. "No me separes nunca de mi hondo pesar..."
Traducción de José Vento 79
- VIII. "¡Oh, Luna soberana...!"
Traducción de José Vento 83

DEL CICLO "MEDITACIONES DE UN PROLETARIO"

- I. En el proceso.
Traducción de José Vento 85
- II. A los misericordiosos.
Traducción de Agustín Manso 89

- III. Semper idem!
Traducción de Agustín Manso 93
- V. "Se persigue la verdad..."
Traducción de Agustín Manso 95
- VIII. "Nuestro enemigo no es el hombre..."
Traducción de Agustín Manso 97
- IX. "Aunque he vivido muy poco..."
Traducción de Agustín Manso 101

DEL CICLO "EXCELSIOR!"

- V. Picapedreros.
Traducción de Lev Olevski 103

DEL CICLO "EL POETA"

- I. Canción y trabajo.
Traducción de Agustín Manso 107

DEL CICLO "SONETOS LIBRES"

- VI. "¡Oh, corazón de la mujer! Mi anhelo..."
Traducción de Igor Brey 111
- IX. "Esa fuerza del imán, portentosa..."
Traducción de Agustín Manso 113
- XI. Madona Sixtina.
Traducción de Lev Olevski 115
- XIII. Canción del porvenir.
Traducción de Agustín Manso 117

Del libro "Hojas Marchitas"
DEL "PRIMER PUNADO"

- I. "Una ola de canciones..."
Traducción de Agustín Manso 119
- III. "Yo no temo a Dios, ni al cielo".
Traducción de Arturo Vergara 121
- VI. "Sí, sólo eres tú mi único amor..."
Traducción de Lev Olevski 123

- VII. "Tan serenos, cristalinos..."
Traducción de Lev Olevski 125
- XIX. "Destino: yo no me quejo de tu mano..."
Traducción de Arturo Vergara 127

DEL "SEGUNDO PUÑADO"

- II. "Las doce..."
Traducción de Igor Brey 129
- III. "Oh, verdes arces, mis verdes arces..."
Traducción de Igor Brey 133
- IV. "¡Ay, dime, ¿por qué, cerecita divina...?!"
Traducción de Igor Brey 135
- V. "¡Oh! rojo mundillo, ¿por qué te ladeas...?"
Traducción de Igor Brey 137
- VII. "¡Ay, desgracia mía!..."
Traducción de Igor Brey 139
- XII. "¿Por que te veo en sueños, dí...?"
Traducción de Igor Brey 141

Del libro "Mi Izmaragd"

DEL CICLO "SALUTACIONES"

- III. Reflexión.
Traducción de Agustín Manso 145
- IV. Al de la cabellera cana.
Traducción de Agustín Manso 147
- VI. El decadente.
Traducción de Lev Olevski 151
- VII. Mía pero no.
Traducción de Agustín Manso 155

El hachero. (*Leyenda popular*).

Traducción de Igor Brey 159

Del libro "Semper tiro"

Semper tiro.

Traducción de Lev Olevski 169

ESTROFAS DE BURKUT

- I. "La neblina, doquier..."
Traducción de Igor Brey 173
- II. "¡Mi encanto, te quiero yo tanto!..."
Traducción de Igor Brey 175
- III. A Olga S.
Traducción de Igor Brey 177
- IV. "¡Destemplado el violín, destemplado!..."
Traducción de Igor Brey 179

Del poema "Las aventuras de Don Quijote"

Prólogo. (*Fragmento*).
Traducción de Lev Olevski 181

ИВАН ЯКОВЛЕВИЧ ФРАНКО

ВЕЧНЫЙ РЕВОЛЮЦИОНЕР

Стихи

Составитель

Николай Лаврентьевич Гончарук

Перевод с украинского

Издательство «Дніпро»

(На украинском и испанском языках)

Відповідальний за випуск *В. Т. Василюк*

Редактор *М. І. Литвинець*

Художнє оформлення *Д. Д. Грибова*

Ілюстрації *В. С. Переваляського*

Художній редактор *В. С. Мітченко*

Технічний редактор *Л. М. Грицишин*

Коректори *Л. В. Соколова, С. І. Харчун*

Інформ. бланк № 965

Здано до складання 05.06.79. Підписано до друку 16.11.79. Формат 70×108^{1/32}. Папір машинно-крейдяний. Гарнітура звичайна нова. Друк високий. Умовн. друк. арк. 8,4. Обл.-вид. арк. 5,519. Зам. 9—1548. Ціна 85 коп. Тираж 2000.

Видавництво «Дніпро».

252601, Київ-МСП, вул. Володимирська, 42.

Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР. 252057, Київ-57, вул. Довженка, 3.

Франко І. Я.

Ф83 Вічний революціонер. Поезії. (Укр. та ісп. мовами) — Перекл. з укр. К. : Дніпро, 1979.—191 с., іл. ІНСБ

До збірки поезій класика української літератури Івана Франка ввійшли найвідоміші твори з найголовніших його книжок, у яких він оспівав боротьбу трудящих за соціальне і національне визволення за «вселюдське братерство і чисту любов». У збірці також подано інтимну лірику.

Ф M205(04)—79
70403—188 176—79 4702590100

У—1

73